

НАРОДНИЙ
КАТИХИЗМ

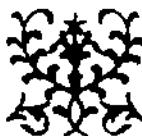
Католицької Релігії

НАРОДНИЙ
КАТИХИЗМ
КАТОЛИЦЬКОЇ РЕЛІГІЇ

НАРОДНИЙ КАТИХИЗМ КАТОЛИЦЬКОЇ РЕЛІГІЇ

Потверджений і Виданий Українським
Греко-Католицьким Епископським Ординаріятом.

Видавництво Українського Відділу
Канадського Товариства Католицької Правди.

Ч. 1.

Печатка Місіонарів св. Ізабелла в Йорктоні.

Ч. 50. 22. Орд.

“Народний Катихизам Католицької Релігії,” у другому перегляненому і доповненому виданні не має нічого противного католицькій вірі, для того, його потверджаемо і появоляємо друкувати. З огляду, що між нашим народом в Канаді є поширеніх много катихизмів фальшивих, припоручаемо, щоби українських греко-католицьких дітей учили релігії лише із цього Нами потверженого “Народного Катихизму,” а він є той самий, що з нього учатися в старім краю.

Вінніпег, Ман. 15. Липня, 1922. р.

† НИКИТА Епп.

(Передрук заборонений)

(Copyright 1922)

ЩОДЕННІ МОЛИТВИ.

Знак съв. хреста.

† Въ імѧ Отцѧ, и Сына,
и Святаго Духа, аминь. Г. | † Во імя Отца и Сина
и Святого Духа, аминь, |
(3 рази).

Молитва начальна.

Молитвъ ради склѧхъ
отецъ нашихъ Господи Іисусъ Христъ. Боже нашъ, помилуй насъ.

Слава Тебѣ, Боже нашъ,
слава Тебѣ.

За молитвами съвя-
тихъ Отцівъ нашихъ, Госпо-
ди Іусе Христе, Боже
нашъ, помилуй насъ.

Слава Тобі, Боже нашъ
слава Тобі.

Молитва до съв. Духа.

Царю небесный, Оутешителю,
Духу истины, иже ве-
зде сый, и всѣ неполнамъ,
сокровищи блгихъ и жнз-
ни податию, прїйдъ и вси-
лайся въ ны, и очисти ны
щ всѣкю скверни, и спаси,
Благо, дѹши наші.

Царю небесний, Уті-
шителю, Духу правди,
котрий всюди еси і всьо
виповняєш, скарбе до-
бра і житя подателю,
прийди і всели ся в нас
і очисти нас від всякої
скверни і спаси, Благий
душі наші.

Трисвятое.

† Свій Боже, свій кріп-
кій, святій візміртний,
помилуй насъ. Р.

† Святий Боже, Свя-
тий кріпкий, Святий
бесмертний, помилуй нас
(3 рази).

Мале славословіє.

Слава Отцю й Синю
стома Духу, й нынє й
приснш й во в'єки в'єкнвъ,
амінь.

Слава Отцю і Сину
і Святому Духу, і нині
і завсігди і во віки ві-
ків. Амінь.

Молитва до Пресвятої Тройці.

Пресвята Тройце, помилуй
нашъ; Господи, очисти грі-
хъ нашъ; Владико, прости
віззакніл нашъ; Свій,
постій й ісцілі немочі
нашъ; Імене твоє гради.

Гді помилуй. Р.

Слава Отцю й Синю
стома Духу, й нынє й присн-
ш й во в'єки в'єкнвъ. Амінь.

Пресвята Тройце,
помилуй нас; Господи
очисти гріхи наші; Влади-
ко, прости беззаконня
наші; Святий посіти і
сціли немочі наші, задля
імені Твого.

Господи помилуй (3
рази).

Слава Отцю і Сину і
Святому Духу, і нині
і завсігди і во віки ві-
ків. Амінь.

Господня молитва.

Отче нашъ, яже еси на
небесахъ, да святитися имена

Отче наш, котрий сен
на небесах, нехай съя-

твої, да прїйдеть царство твоє; да єздить воля Твоја, якож на небесах і на землі.

Христъ нашъ насущний да будь намъ днесь і вістяви намъ добгы наші, якоже і ти вістявалемъ должникамъ нашымъ, і не введи нас у спокусу; но свободи нас від лукавого. Амінь.

Гді помилуй. Еі.

Слава Отцю і Синю, і Святому Духу, і нині і завсігди і до віків віків Амінь.

ти ти ся імя Твоє; нехай прийде царство Твоє; нехай буде воля Твоя, як на небі так і на землі; хліб наш насущний дай нам днесь; і прости нам довги наші, як і ми прощаємо должникам нашим; і не введи нас у спокусу; но свободи нас від лукавого. Амінь.

Господи помилуй (12 разів).

Слава Отцю і Сину, і Святому Духу, і нині і завсігди і до віків віків Амінь.

Поклін Ісусу Христу.

Прїйдите поклонімся, Цареви нашімъ Бóгъ.

Прїйдите поклонімся, Христъ, Цареви нашімъ Бóгъ.

Прїйдите поклонімся, и припадімъ самимъ Гбсподъ, Іисусъ Христъ Цареви и Бóгъ нашімъ.

† Прийдите, поклонім ся Цареви нашему Богу.

† Придіте, поклонім ся Христу Цареви нашему Богу.

† Придіте, поклонім ся і припадім до самого Господа Ісуса Христа, Царя і Бога нашого.

50. Псалом.

Помилуй та Божі по віліцтві милості твоїй, й по мнобжестві щедроти твоїхъ, очисти беззаконіє моє.

Найпаче омий мене з законієм твоїмъ, й що грехъ твоїй очисти та.

Йко беззаконіє моє азъ знайо: й грехъ твой предмінбю єсть винъ.

Тебѣ єдиному согрешихъ, й лікавої предъ тобою сотворихъ, йко да оправдйши во словесахъ твойхъ, й побудйши виноград сходити ти.

Се бо въ беззаконіїхъ замятъ єсмь, й въ грехахъ роді та мати мої.

Се бо йстинъ возлюбиль єсі, безвестна я тайна премудрості твоїй імовиль ти єсі.

Окропиши та нештомъ я очищися, омішши та, я паче снега облечлюся.

Помилуй мене Боже по великому милосердю Твому і по многоті щедроти Твоїх очисти беззаконіє мое.

Найпаче омий мене з беззаконня мого і з гріха мого очисти мене.

Бо беззаконіє мое я знаю і гріх мій передімною есть заєдно.

Тобі єдиному я согрішив і перед Тобою зло вчинив, щоби оправдався єси в словах Твоїх і побідив, коли Тебе судитимуть.

Се бо я в беззаконнях зачатий і в гріхах редила мене мати моя.

Се бо ти правду полюбив єси, незвістні і тайні правди премудrosti Твоїї явив єси мені.

Окропиши мене іссопом*) і очищу ся, омішши мене і білійшим снігу стану.

*) іссоп е ростина, котрою кропить священик.

Слухъ моемъ даси радость
А веселії, возврашуються ки-
сти смиренныя.

Обрати лицѣ твои ѿ
грѣхъ мойхъ: и вѣдь веззак-
кѡній толѣ очисти.

Сердце чисто созижди ко
мнѣ, Господи, и да хъ праѣ
бенови въ оутробѣ моей.

И ѿвѣржи менѣ ѿ лицѣ
твоему, и да хъ твоего спаси-
го не ѿними ѿ менѣ.

Воздаждь мій радость спасе-
ній твоему, и да хъ вля-
дьчныи оутвердятъ толѣ.

Начи веззаккѡнныи пѣ-
тимъ твойимъ, и нечистиви-
къ текутъ бѣратати.

Извѣси толѣ ѿ кровей Го-
жі, Господи спасеній твоему:
возврашайся лазыкъ твой
праѣдѣ твой.

Господи, оутстнѣ мой ѿ-
вѣрзши, и оутѣ толѣ возв-
вѣстятъ хвалу твою.

Ико ѿци бы хотѣлъ
быти жертви, да тъ выхъ оукши:
всесожжений не благоволиши.

Слухови мійому даси
радость і веселість; зра-
дить кости смиренні.

Відверни лице Твоє від
гріхів моїх і всії беззаконня
мої очисти.

Сердце чисте учини в
мені Боже і Дух правий
обнови в утробі моїй.

Не відкинь мене від
лиця Твого і Духа Твого
Святого не відойми від
мене.

Верни мені радость
спасеня Твого і Духом
владичним утверди мене.

Вкажу беззаконним до-
роги Твої і нечистиві до
Тебе навернуться.

Свободи мене від кро-
вавих діл Господи, Господи
спасеня моого і радіти буде
язик мій справедливості
Твоїй.

Господи отвори уста
мої і уста мої сповістять
хвалу Твою.

Бо колиб схотів бы
жертві, я дав бы, ці-
лопаленю не будеш рад.

Жертва Бóгъ душъ сокрушéнъ: сердца сокрушéнна и смиренна Бóгъ не оўнити-житъ.

Оублажй, Гáи, благово-леніемъ твоимъ Сíона, и да созиждутся стéны Іерусалимскїя.

Тогда благоволиши жéртвѣ праївы, возношénїе и всесожигаєши, тогда возложатъ на болтарь твои ти-цы.

Жертва Богу дух со-крушен: серцем сокруше-ним і смиренним Бог не погордить.

Ущаливи Господи лас-кою Твою Сіон і нехай здвигнуть ся стіни єру-салимські.

Тоді рад будеш жерт-ві справедливости, при-носови і цілопаденям, то-ді положать на віттар Твій тельців.

Символ віри.

Вéрью въ єдинаго Бóга, Отця вседержитиля, твор-ца неба и землї, видимыхъ же всéхъ и невидимыхъ.

И въ єдиного Гла Іисéса Христà, Сына Бóжiя, єди-нородного, иже ѿ Отця рож-дennаго прéждe всéхъ вéкъ.

Скéта ѿ свéта, Бóга йстинна ѿ Бóга йстинна, рожденна, не сотворенна, єди-ноєщна Отчъ, иже від-была.

Насъ дѣлъ чешкѣть и

Вірую в єдиного Бога Отця, вседержителя, твор-ца неба і землї і все-го, що видимо і невидимо.

І в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Бо-жого єдинородного, від Отця рожденого раныше всїх віків. Світло від світла, Бога правдивого від Бога правдивого, рож-родженого не сотворено-го, єдиносущного з Отцем, через котрого воно ста-ло ся.

Що для насъ людий

нашегш рāди спасеñїа сши-
шаго съ небесъ, А вопло-
тившагося ѿ Духа склата
А Маріи Девы, А вочено-
вѣчшия.

Распятаго же за ны при
Pontiſtēmъ Пiлатѣ й
страдавша, й погребенна, й
воскрешаго къ третій днень
по писанїю.

Й возшедшиго на небеса,
и стадириго одесною Отцѧ
и паки грядбшиго со славою
сходити живымъ и мертвымъ,
єгоже царствїю не
вдєть конца.

Й въ Духа ста́го, Гдѣ
животворящаго, иже ѿ Отцѧ
и Сына исходящаго, иже со
Отцемъ и съ Сномъ спо-
киналися и сознавими глаго-
лившиаго Пророки.

Въ єдинѣ, склтвю, со-
вбрнью и апостольскю
Церковь.

.Исповѣдю єдино креціе-
нїе во бытии греховъ.
Чию воскресенїа мертвыхъ.

і для нашого спасеня
зийшов з небес і приняв
тіло від Духа Святого
і Марії Деви, і став чо-
ловіком.

Що був розпятий за
нас при Pontiлю Пилаті,
страдав і був погребаний.

І воскрес в третий
день, як було писано.

І вознїс ся на небеса
і сидить праворуч Отця.

І вдруге прийде зі
славою судити живих і
мертвих, а Єго царству
не буде кінця.

І в Духа Святого,
Господа животворного,
що від Отця і Сина по-
ходить, котрому з Отцем
і Сином одинаковий пок-
лін і одинакова слава, ко-
трий говорив пророками.

В єдину, святу, собор-
ну і апостольску Церков.

Ісповідую єдине хре-
нє на відпущенє гріхів.

Жду воскресення мер-
твих.

І жізни єдинаго віка,
Амінь.

І житя будучого віка.
Амінь.

Покаянна молитва.

Ослаби, бесташи, щівсяті
Божі согрешенія наша, кшльнаш й невільнаш, яже въ словѣ й въ дѣлѣ, яже въ вѣдѣнїї й нівѣдѣнїї, яже въ оумѣ й въ помышленїї, яже въ днї й въ ноції: всѣ наше прогти якш вігъ й члвчколюбецъ.

Ослаби, прости, відпусти, Боже, прогрішеня наші, добровільні і не добровільні, в слові і ділі, відомі і невідомі, в умі і помислі, в день і вночи; всео нам прости, яко благий і чловіклюбець.

Молитви до пресв. Богородицї.

Богородице Діво, радуйся обрадованням Марії, Господь съ тобою. Благословена ти въ жінахъ, й благословенъ плодъ чреva твоєгѡ, яко родила есі Христѧ, Спаса Ізвійтника душамъ нашихъ.

Богородице Діво, радуй ся повна ласк Маріє, Господь з Тобою; благословлена Ти між женами і благоловлений плід утроби Твоєї, бо Ти родила еси Христа Спаса, Освободителя душам нашим.

Достойниш єсть якш во-
їстинно блажити та Богородицю, присноближеню
й приспорочиню, й Матірю
Бога нашегш. Чистийшю Херувимів

Достойно справдї есть
славити Тебе Богородицю,
всеблаженну і пренепороч-
ну і Матірю Бога нашо-
го. Чеснійшу Херувимів

Хірбвіль, й славнішю
єїзъ сраяніїл Серафімъ,
єїзъ Істлєнїл Ббга Слова
рбжшю, сщю Богороди-
цю, тл величаемъ.

Подъ твою милость при-
єїгаемъ, Ббг Дбо, мо-
лите мишихъ нїпрезри въ
скобре , но ѿ вѣдъ Із-
бѣви насъ, єдина чиста л І
благословенна.

Преславна, присподѣко,
Марі, Мати Христы Ббга
нїшегш, прїими молитвы
нїаша, я донеси я Сынъ
твоимъ, я Ббгъ нашимъ,
да спасеть я просвѣтить
тебе рди дѹши наші.

і незрівано славнійшу
Серафимів, що без зотлі-
ня родила Бога Слово, правдиву Богородицю, Тебе величаем.

Під Твою милість при-
бїгаєм Богородице Діво,
молитвами нашими в жур-
бах не горди, а від бїд
свободи нас єдина чиста
і благословенна.

Преславна Вседїво Ма-
ріє, Мати Христа Бога
нашого, прийми молитви
наші і донеси їх Сину
Твому і Богу нашему,
щоби спас і просвѣтив
задля Тебе душі наші.

Молитви до святих Ангелів.

Всі небесныя сїлы, сїи
Ангели я Архангили, мо-
лите Ббга о насъ грѣш-
ныхъ.

Всі небесні Сили, свя-
ті Ангели і Архангели,
моліть Бога за нас грішних
грішних.

Молитва до всіх Святих.

Сїи славніи я всіхваль-
ни Япостолы, Прорόцы, я

Святі славні і всех-
вальні Апостоли, Проро-

Мъченици А вѣй святін, молітві Бга б наꙗтъ грѣшныхъ.

ки, Мученики і всі Свя-
ті, моліть Бога за из-
грішних.

Величанє пресвятої Тройцї.

Оұпованії нáмъ Отіць,
ибѣжніці нáши Сынъ, и
юкровитель нáмъ єгть Дхъ
свѣтый, Тройце сѧл Божі
нáшъ, слáва Тібѣ.

Упованє наше Отець,
прибіжище наше Синъ,
покровитель наш Дух
Святый; Тройце Свя-
та, Боже наш, слава
Тобі.

Митарева молитва.

Боже милостивъ єди лнѣ
грѣшномъ.

Боже, очисти грѣхъ мої
и помилуй мене.

Безъ числа согрѣшіхъ
Господи, простій мене.

Боже, будь милостивий
мені грішному (ій).

Боже, очисти гріхи мої
і помилуй мене.

Безъ числа согрѣшив
(ла) я, Господи прости
мені.

Знак съв. хреста.

† Во імя Отца и Сына
и Святаго Духа, Амінь. Г.

† Во імя Отця, і Си-
на, і Святого Духа.
Амінь (3).

Правди Віри і Заповіди.

Десять Божих заповій.

1. Не будеш мати інших Богів крім мене.
2. Не взвивай імени Господа Бога твоого на-
дармо.
3. Памятай день святий святити.
4. Чти отця і матір твою, щоби тобі добре
було і щоби ти довго прожив на землі.
5. Не убий.
6. Не чужолож.
7. Не кради.
8. Не свідчи ложно на ближнього твого.
9. Не пожадай жени ближнього твого.
10. Не пожадай нічого того, що є ближнього
твого.

Найголовніші заповіди Церковні.

1. Приказані свята святкувати;
2. в неділі і свята Служби Божої побожно слу-
хати;
3. приказані пости постити;
4. кожного року хоть раз около Великодня
сповідати ся і в своїй парохії причащати ся;
5. весілля в заказані часи не справляти;

6. на церков і на католицькі школи датки давати;
7. злих книжок і газет не читати.

Шість правд віри.

1. Що єсть оден Бог;
2. Що Бог є справедливий судія, що за добре нагороджує а карає за зло;
3. Що є три Особи Божі: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух святий;
4. Що друга особа Син Божий, став ся чоловіком і умер на хресті для нашого спасення;
5. Що душа людська є безсмертна;
6. Що ласка Божа є до спасення конечно потрібна.

Введення.

---

1. Що то є катихизм?

Катихизм є то книжка, з котрої учимо ся, що треба вірити і як треба жити, щоби бути вічно щасливими.

2. О чим учимо ся в катихизмі?

В катихизмі учимо ся:

1. о вірі і о символі віри;
  2. о надії і о молитві;
  3. о любови і о заповідях;
  4. о ласці Божій і о святих Тайнах;
  5. о християнській праведності і о чотирох послідніх справах.
-

ПЕРША ЧАСТЬ

О Вірі і о Символі Віри.

---

1. РОЗДІЛ.

О Християнській Вірі.

Що і длячого маемо вірити.

1. Що значить: вірити?

Вірити значить: приняти за правду то, що хтось сказав.

2. Що значить: вірити по християнськи?

По християнськи вірити, значить приймати за правду всео, що Бог сказав і обявив, а свята Католицька Церков подає до вірування.

3. Длячого повинні ми приймати за правду то, що Бог обявив?

Ми повинні приймати за правду то, що Бог обявив, бо Бог є сама правда і тому ні сам не може помилити ся, ні нас не може ввести в блуд.

4. Длячого повинні ми приймати за прав-

ду то, що католицька Церков подає до вірування?

Ми повинні приймати за правду то, що католицька Церков подає до вірування тому, бо Ісус Христос дав Церкві дар непомильності, то є, що она не може помилити ся, і виразно приказав слухати Церкви.

Молитва віри: О мій Боже! Вірую як найсильніше у всео, що Ти обявив і через католицьку Церков подаєш до вірування, бо Ти є вічна і непомильна правда.

5. Чи віра є потрібна до спасення?

Віра є до спасення доконче потрібна, бо без віри не можна подобати ся Богу.

6. Котрі правди повинні ми передовсім знати і вірити?

Ми повинні передовсім знати і вірити в шість правд віри, а то:

1. Що єсть один Бог;
2. Що Бог єсть справедливий судія, що за добре нагороджує, а карає за зло;
3. Що є три Особи Божі: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий;
4. Що друга особа, Син Божий, став ся чоловіком і умер на хресті для нашого спасення;
5. Що душа людська є безсмертна;
6. Що ласка Божа є до спасення конечно

потрібна.

7. Що повинні ми знати ще крім шести головних правд?

Крім шести головних правд віри повинні ми знати:

1. Символ віри;
2. Господню молитву: Отче нащ і Ангелський привіт: Богородице Діво;
3. десять заповідей Божих і заповіди церковні;
4. сім святих тайн;
5. найосновніші речі християнської праведності.

8. Яким знаком визнає християнин-католик свою віру?

Християнин - католик визнає свою віру знаком святого хреста.

Як хрестимо ся? Хрестимося так: Ліву руку кладемо на груди а з правої руки складаємо три перші пальці разом і вимовляючи слова : « Во імя Отца », кладемо їх на чоло , — « і Сина », на груди , — « і Святого » , на праве рамя , — « Духа » , на ліве рамя , — « Амінь » — схиляємо голову. Се робимо три рази в честь Пресвятої Тройці.

9. Де есть коротко зібране всьо то, в що ми повинні вірити?

То, в що ми повинні вірити, є зібране коротко в “Символі віри”.

2. РОЗДІЛ.

О Символі Віри.

1. Як говоримо Символ віри?

Символ віри говоримо так:

Вірую в єдиного Бога Отця, вседержителя, творця неба і землі і всего, що видимо і не видимо.

І в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого єдинородного, від Отця рожденого раньше всіх віків. Світло від світла, Бога правдивого від Бога правдивого, рожденого, не сотвореного, єдиносущного з Отцем, через котрого все сталося.

Що для нас людий і для нашого спасення зійшов з небес і приняв тіло від Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком.

Що був розпятий за нас при Понтію Пилаті, страдав і був погребаний.

І воскрес в третий день, як було писано.

І возніс ся на небеса і сидить праворуч Отця.

І в друге прийде зі славою судити живих і мертвих а Його царству не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа животворного

що від Отця і Сина походить, котрому з Отцем і Сином одинаковий поклін і однакова слава, котрий говорив пророками.

В єдину, святу, соборну і апостолську Церков.

Ісповідую єдине хрещення на відпущення гріхів.

Жду воскресення мертвих.

І життя будучого віка. Амінь.

2. Що обявив Бог?

Бог обявив усе то, що нам треба знати і робити, щоби заслужити собі на царство небесне.

3. Хто учиє нас, що Бог обявив?

Свята католицька Церков учиє нас, що Бог обявив.

4. Чому маємо вірити в то, чого учиє нас Церков католицька?

Тому маємо вірити у те все, чого учиє нас Церков католицька, бо так приказав нам Ісус Христос.

Перша частина Символа віря.

Върую во единаго
Бога, Отца вседер-
жителя, творца неба
и земли, видимых же
всехъ и невидимыхъ.

Вірую в єдиного
Бога Отця, вседержи-
теля, творця неба і
землі і всего, що ви-
димо і не видимо.

1. О Бозі.

1. Хто єсть Бог?

Бог єсть найдоскональший дух, що все сотворив, а сам єсть від Себе.

2. Що значить: “Бог єсть сам від Себе”?

“Бог єсть сам від Себе” значить, що Бога ніхто не створив, ані не дав Йому ніякого совершенства.

3. Чому кажемо, що Бог єсть найдоскональший дух?

Кажемо, що Бог єсть найдоскональший дух, бо має найдоскональший розум і найдоскональшу волю, а не має тіла.

4. Чи Бог є вічний?

Бог є вічний: Бог завсігди був, єсть і буде.

5. Чи Бог єсть незмінний?

Так єсть, Бог був і буде все той сам.

6. Чи Бог єсть на кожному місці?

Так, Бог єсть в небі, на землі і на кожному місці; тому кажемо: Бог єсть всюди присутній.

7. Чи Бог єсть всевідуений?

Так єсть, Бог знає все, що було, що єсть і буде. Бог знає також наші найтайніші мисли.

8. Чому кажемо, що Бог єсть наймудріший?

Кажемо, що Бог єсть наймудріший тому, бо Бог устроює всео так, що завсігди осягає то, що хоче.

9. Чи Бог єсть всемогучий?

Бог єсть всемогучий, бо може учинити всео, що хоче.

10. Що значить: Бог є найсвятіший?

Бог є найсвятіший, значить, що Бог хоче і любить все, що єсть добре, а мерзить ся злим.

11. Що значить: Бог єсть найсправедливіший?

Бог є найсправедливіший значить, що Бог за добре надгороджує а карає за зло.

12. Що значить: Бог єсть найліпший?

Бог є найліпший значить, що Бог любить всі свої соторіння і що все, що є добре, маємо від нього.

13. Що значить: Бог єсть наймилосердіший?

Бог єсть намилосердіший, значить, що Бог пращає радо гріхи тому, що кає ся.

14. Що значить: Бог єсть найправдивіший і найвірніший?

Бог єсть найправдивійший і найвірнійший значить, що все, що Бог говорить, єсть правою і що все, що Він приобіцює або загрожує сповнить.

О ТРОХ БОЖИХ ОСОБАХ.

1. Що показує нам то, що Бог Отець Божий Син і Дух Святий творили чуда?

Що Бог Отець, Божий Син і Дух Святий творили чуда, то нам показує, що кожда з них осіб єсть всемогучою, або що єсть Богом.

2. Кілько-ж єсть Богів?

Єсть тільки один Бог в трох особах, з котрих першу називаємо Отцем, другу Сином, а трету Духом Святым.

3. Як називаємо ту правду, що єсть лише один Бог?

Ту правду, що єсть лише один Бог в трох особах, називаємо «Пресвята Тройця».

Молитви до Пресвятої Тройці суть: — «Святий Боже....» «Слава Отцу і Сину і Святому Духу....» «Пресвята Тройце....»

Празник Пресвятої Тройці обходимо на другий день Зелених Свят.

О СОТВОРЕННЮ СВІТА.

1. Чому називаємо Бога Творцем неба і землі?

Бога називаємо Творцем неба і землі тому, що Він створив цілий світ: небо, землю і все що єсть.

2. З чого Господь Бог створив цілий світ?

Господь Бог створив світ з нічого.

3. Що значить слово “створити”?

Слово “створити” значить зробити щось з нічого.

4. Як створив Бог світ?

Бог створив світ своїм всемогучим словом: «нехай стане ся!»

5. На що створив Бог нас?

Нас створив Бог на те, щоби ми його пізнали, його любили, йому служили і за то заслужили собі на небо.

6. На що створив Бог світ?

Бог створив світ: 1. на свою славу і честь; 2. на добро і щастя соторінь.

7. Що то значить служити Богу?

Богу служити, значить виконувати його свя-

ту волю.

8. Що-ж хоче Бог, щоби ми виповняли?

Бог хоче, щоби ми: 1. вірили у всео, що Він обявив і Церков католицька учить вірити; 2. виповняли заповіди; 3. приймали святі тайни; 4. молили ся.

9. Як дбає Бог про світ?

Бог дбає про світ так, що його безнастанио удержує і ним рядить. Тому називаємо Бога “Все-держителем”.

10. Як називаємо то старання, що ним Бог все удержує і всім рядить?

Старання, яким Бог удержує і рядить світом, називаємо «Божим Провидінням»

О АНГЕЛАХ.

1. Які є найвизначніші сотворіння Божі?

Найвизначніші сотворіння Божі є ангели.

2. Хто є ангели?

Ангели се чисті духи, що мають розум і свобідну волю, але не мають тіла.

3 На що сотворив Бог ангелів?

Бог сотворив ангелів, щоби Його пізнавали, Його любили, Його славили, Йому служили і щоби хоронили людей.

4. Якими були ангели , як їх Бог сotворив?

По своїм сотореню були ангели святыми і щасливими . Бог наділив їх великою мудрістю , великою силою , а передусім ласкою освячаючою .

5. Чи всі ангели задержали освячаючу ласку ?

Не всі ангели задержали освячаючу ласку ; многі з них її втратили тому , що хотіли стати рівними Богу .

6. Як покарав Бог гордих ангелів ?

Бог покарав гордих ангелів так , що засудив їх на вічні муки в пеклі .

7. Як називаємо засуджених ангелів ?

Засуджених ангелів називаємо злими духами , діяволами або чортами .

8. Як нагородив Бог добрих Ангелів ?

Добрих Ангелів нагородив Бог так , що они вічно щасливі в небі зістали .

9. Як називаємо тих ангелів , що їх Бог призначив особливо до нашої охорони ?

Тих ангелів , котрих Бог назначив особливо до нашої охорони , називаємо **Ангелами Хо-**

ронителями.

10. Якими повинні ми бути для своїх ангелів хоронителів?

Ми повинні:

1. Часто о них думати;
2. Що дня до них молитися;
3. Слухати їх;
4. Бути їм вдячними .

Молитва до святого Ангела хоронителя: Святий Ангеле, хоронителю мій! Ти завсіди при мені стій! Як в день, так в ночі, будь мені до помочи. Святий Ангеле, Хоронителю, стережи мене!

Празник св. Архистратига Михаїла і всіх Ангелів обходимо дня 8. падолиста.

О ЛЮДЯХ .

1. Котрі є найзнатнійші сотворіння Божі на землі?

Назнатнійші сотворіння Божі на землі є люди.

2. З чого складає ся чоловік?

Чоловік складає ся з тіла і безсмертної душі, котра є образом Бога.

3. На що сотворив Бог людий?

Бог сотворив людий на те, щоби Його пізнали,

Його прославляли, Його любили і Йому служили
а через те стали вічно щасливими в небі.

4. Як називалися перші люди?

Перші люди називалися Адам і Ева.

5. Як створив Бог Адама?

Тіло Адама створив Бог з землі і вдунув в
нього безсмертну душу на свій образ і подобу.

6. Чому людська душа є образом Бога?

Душа людська є образом Бога тому, що є
бесмертним духом, має розум і свободінну волю.

**7. Якими були наші прародичі, як їх Бог
створив?**

Наші прародичі були тоді, як їх Бог сово-
рив, добрі і щасливі на душі і тілі.

**8. Чому наші прародичі були щасливі
на душі?**

Наші прародичі були щасливими на душі
тому, що:

1. они були святі і мали право до вічного
щастя в небі;

2. їх розум був наділений високою мудрі-
стю, а воля була склінна лише до доброго.

**9. Чому Адам і Ева були щасливі на
тілі?**

Адам і Ева були щасливі на тлі тому, що жили в раю і їх тіло не терпіло ні від болю, ні від слабости і не мали ніколи вмирати.

10. Чи наші прародичі одержали ті дари лише для себе самих?

Наші прародичі одержали ті дари не лише для себе самих, але для всіх людей, своїх потомків.

11. Чому ані один чоловік не наслідив тих дарів ласки по Адамі і Еві?

Ані один потомок Адама і Еви не наслідив по них освячаючої ласки і інших дарів тому, що они сами єї стратили тим, що тяжко Господа Бога образили (згрішили тяжко).

12. Чим згрішили прародичі?

Прародичі згрішили тим, що з'їли овоч з того дерева, з котрого їм Бог заборонив їсти. (Непосух, гордість, недовір'я).

13. Яка кара постигла прародичів за їх гріх?

За свій тяжкий гріх стратили прародичі ласку освячаючу і право до неба, Бог прогнав їх з раю і мали тяжко працювати, много терпіти та слабувати, а вкінци умерти.

14. Чи гріх прародичів пошкодив ли-

ше їм самим?

Гріх прародичів пошкодив не лише їм самим; всі люди унаслідують той гріх зі всіми карами, а се тому, що всі люди походять від прародичів.

15. Як називається той гріх, що його унаслідуємо по прародичах?

Той гріх, що його унаслідуємо по прародичах, називається гріх первородний.

16. Хто тільки був охоронений від первородного гріха?

Тілько Пречиста Діва Марія була охоронена від первородного гріха (через особлившу ласку задля заслуг Ісуса Христа).

Молитва: О Маріє, непорочно зачата, моліся за нами, що прибігаємо до Тебе. Через Твоє святе і непорочне зачаття, о Пресвята Діво Маріє, очисти серце, тіло і мою душу. Пісня: Вихваляйте доли, гори, луги, цвіти, ліси, бори, найгарнійшу над всі Діви, чудо дивне Божої сили. — Всі скажім Йі: о Маріє! о причудна Ти лсліє, най-же буде честь і слава, Творцю Твому, вселаскова. Ти як рожа цвітка біла, що світ вонев наповнила; без порока Ти зачата, а по смерти в небо взята.

Свято Непорочного Зачаття Пречистої Богородиці обходимо дня 9. грудня.

17. Що зділав Бог, щоби люди могли бути знов спасені?

Щоби люди могли бути знов спасені, змилосердився Бог над ними і вже прародичам обіцяв Спасителя.

18. Що мав зробити обіцяний Спаситель?

Обіцяний Спаситель мав відкупити всіх людей з неволі діявола і привернути їм право до неба.

18. Коли прийшов обіцяний Спаситель?

Обіцяний Спаситель прийшов за яких пять тисяч літ по сотворенні прародичів.

20. Хто є той обіцяний Спаситель?

Тим обіцяним Спасителем є Ісус Христос.

2. О Спасителю Іусі Христі.

Друга частина Символа віри.

И во единаго Господа Іусуса Христу, Сына Божія единороднаго, иже отъ Отца рожденаго прежде всѣх вѣкъ: свѣта отъ свѣта, Бога истинна отъ Бога истинна, рожденна, не сотворенна

І в единого Господа Іусуса Христа, Сина Божого единородного, від Отця рожено-го раньше всіх віків. Світло від світла, Бога правдивого від Бога правдивого, рожено-го не сотвореного,

єдиносущна Отцю, им-
же вся быша.

єдиносущного з От-
цем, через котрого
всю стало ся.

**1. Що визнаємо словами другої часті
Символа віри?**

Словами другої часті символа віри визнаємо, що Ісус Христос є єдинородним Сином Бога Отця і правдивим Богом.

2. Що значить ім'я «Ісус»?

Ім'я «Ісус» значить «Спаситель».

3. Що значить ім'я «Христос»?

Ім'я «Христос» значить «Месія» або «Поманник».

Третя части Символа віри.

Насъ дѣля человѣкъ
и нашего ради спа-
сенія сошедшаго съ
небесь, и воплотив-
шаго ся отъ Духа свя-
та и Маріи Дѣвы, и
вочеловѣч шася.

Що для нас людий
і для нашого спасен-
ня зійшов з небес і
приняв тіло від Духа
Святого і Марії Діви,
і став ся чоловіком

4. Чи Ісус Христос є лише Богом?

Ні, Ісус Христос є не лише Богом , але і чоловіком в одній особі ; Богом є від віків , а чоловіком став в часі .

5. Длячого Син Божий став чоловіком?

Син Божий став чоловіком , щоби нас спасти своєю смертю на хресті .

6. Хто є Матірю Ісуса Христа?

Пречиста Діва Марія є Матірю Ісуса Христа .

7. Чи Ісус Христос як чоловік мав отця ?

Ні , Ісус Христос не мав отця як чоловік ; св . Йосиф був тілько опікуном Ісуса Христа і мужем Марії .

Ісус , Марія , Йосиф , — се Пресвята Родина .
Молитва : — Ісусе , Маріє , Йосифе , я віddaю Вам моє серце , мою душу і моє тіло . — Ісусе , Маріє , Йосифе , будьте при мені в послідній хвили моого конання . — Ісусе , Маріє , Йосифе , нехай душа моя вийде з Вами в супокою .
(Відпуст)

Св . Йосифа і Собор Пр . Богородиці святкуємо другого дня Різдвянних свят дня 26. грудня .

8. Длячого називаємо Пречисту Діву Марію «Божою Матірю» або «Богородицею»?

Пречисту Діву Марію називаємо « Божою

Матірию» або «Богородицею» тому, бо Она породила Ісуса Христа, котрий є Богом, а разом чоловіком.

9. Де народився Ісус Христос?

Ісус Христос народився в Вифлеємі в станиці

Коляда: — Бог Предвічний народив ся: прийшов днесь із небес, шоби спас люд свій весь і утішив ся.

Різдво Христове обходимо дня 25. грудня.

10. Хто довідався насамперед про Різдво Ісуса Христа?

Убогі пастирі довідали ся найскорше про різдво Ісуса Христа від ангела, а мудрці зі сходу через звізду.

11. Що знаємо з дитячих літ Ісуса Христа?

З дитячих літ Ісуса Христа знаємо, що:

1. осмого дня по народженню надано Йому імя Ісус;

Празник Обрізання обходимо 1. січня.

2. сорокового дня Пречиста Діва Марія і св. Йосиф жертвували Його в церкві Богу;

Празник Стрітення обходимо 2. лютого.

3. прийшли мудрці зі сходу, поклонилися Йому і принесли в дарі золото, кадило і миро;

4. перед напастию Ірода Пресвята Родина утікла до Єгипту, а по смерти Ірода вернула до Назарету.

12. Що знаємо з молодих літ Ісуса Христа?

З молодих літ Ісуса Христа знаємо:

1. що, коли мав дванацять літ, ходив з Пречистою Дівою і св. Йосифом на празник пасхи до Єрусалиу і там в церкві учив;

2. що слухав своєї Матери і св. Йосифа, а з літами зростав в ласці у Бога і у людей та жив укрито в Назареті, аж доки не зачав учили людей.

3. Публичне життя Ісуса Христа.

13. Коли зачав Ісус Христос учити людей?

Ісус Христос зачав учити людей, коли мав трицять літ.

Нім Ісус Христос зачав учити, стались отсі подій:

1. Св. Йоан Хреститель взвивав людей до покаяння і свідчив, що Ісус Христос прийшов спасті людей від гріха.

2. Ісус Христос дав ся охрестити св. Йоано-

ви в ріці Йордані.

3. При хрещенню Ісуса Христа явився Святий Дух в виді голуба, а з неба дав ся чути голос Бога Отца: «Сей є мій улюблений Син в котрім я собі уподобав.»

4. Ісус Христос пішов в пустиню і постив сорок днів і ночей ; там кусив Його диявол, а Ангели служили Йому.

На памятку хрещення Ісуса в Йордані є свято Богоявлення або Йордан, 6. січня — Великий піст (четиридесяниця) є на память посту Ісусового

14. Чого учив Ісус Христос людий?

Ісус Христос учив людий, в що треба вірити і як треба жити, щоби бути вічно щасливим.

15. Що найбільше наказував Ісус Христос людям?

Ісус Христос наказував людям найбільше, щоби взаємно любилися.

16. Як учив Ісус Христос?

Ісус Христос учив так:

1. Ходив по краю з місця на місце, учив, напоминав, картав і ділав много добра.

2. З межи людий покликав собі учеників, а з помежі тих вибрав дванацять апостолів.

3. учив, в що треба вірити, і як треба жити, щоби бути вічно щасливими.

17. Чим доказав Ісус, що Його наука є Божою?

Ісус Христос доказав, що Його наука єсть Божою найбільше тим, що: 1) творив чуда; 2) предсказував будучність; 3) жив свято.

18. Чи всі увірили в науку Христа?

Не всі увірили в науку Христа, а особливо жидівські первосвященники і старшина. Они Його ненавиділи та хотіли Його вбити.

4. Мука і смерть Ісуса Христа.

Четверта части Символа віри.

Разпятаго же за ны
при Понтійстъмъ Пи-
латѣ, и страдавша и
погребенна.

Що був розпятий за
нас при Понтійськім
Пилаті, страдав і був
погребаний.

19. Як поступив Юда Іскаріотський з Ісусом Христом?

Юда Іскаріотський зрадив Ісуса Христа і ви-
дав Його жидам за 30 срібняків.

20. Як поступили жиди з Ісусом Хри- стом?

Жиди ненавиділи Ісуса Христа і оскаржили Йо-
го перед Понтійським Пилатом, намісником

Юдеї.

21. Що зділав Пилат з Ісусом Христом?

Пилат казав Ісуса Христа тяжко бити і вложить на Нього терневий вінець, а в кінці засудив Його на смерть на хресті.

22. Що єще терпів Ісус Христос?

Ісус Христос терпів великі муки на душі і тілі. зносив єще зневаги і погорди від жидів, шо на Нього плювали, Його били і насъмівалися з Нього.

Притерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас.

На памятку мук Ісуса Христа є «Страсти» в Великий четвер.

23. Де розпяли Ісуса Христа?

Ісуса Христа розпяли на горі Голгофті недалеко Єрусалиму і Ісус там умер на хресті.
(Велика Пятниця.)

24. Хто похоронив тіло Ісуса Христа?

Тіло Ісуса Христа похоронили Йосиф з Ариматеї і Нікодим в новім гробі.

25. Де ділася душа Ісуса Христа по Його смерті?

Душа Ісуса Христа по Його смерті зійшла в ад.

26. Що то був Ад?

Ад було то місце, де душі праведних, що померли перед приходом Ісуса Христа, спокійно і без болів очікували Спасителя.

5. О Воскресенні Ісуса Христа.

Пята части Символа віри,

И воскресшаго во
третій день по писа-
ніемъ.

I воскрес в третий
день, як було писа-
но.

27. Що сталося третого дня по смерти Ісуса Христа?

Третого дня по смерти воскрес Ісус Христос власною силою вийшов славно з запечатаного гробу.

Христос воскрес із мертвих; смертю смерть поправ і сущим во гробіх, живот дарував. Христос воскрес—Воїстину воскрес.

(Великдень.)

28. Що робив Ісус Христос по Своюму воскресенні?

По Своюму воскресенні Ісус Христос зістав єще сорок днів на землі зі Своїми ученикам и

6. Вознесення на небо.

Шеста часть Символа віри.

И восшедшаго на небеса и съдящаго одесную Отца.

І возніс ся на небеса і сидить праворуч Отця.

29. Що зробив Ісус Христос сорокового дня по Воскресенні?

Сорокового дня по Воскресенні Ісус Христос взнісся на небо.

30. Що значать слова: «Сідящаго одесную Отца?»

Сі слова значать, що Ісус Христос також як чоловік має найвищу славу і власть над всіми в небі і на землі.

7. Другий прихід Ісуса Христа.

Сема часть Символа віри.

И паки грядущаго со славою судити живымъ и мертвымъ, єгоже царствію не будеть конца.

І вдруге прийде з славою судити живих і мертвих, а Його царству не буде кінця.

31. Що заповіли ангели, як Христос вznісся на небо?

Як Христос вznісся на небо, явилися Апостолам два ангели, казали їм вернути до Єрусалиму і заповіли, що Христос прийде ще на землю при кінці світа судити добрих і злих людей.

32. Що виєднав нам Ісус Христос Свою смертю?

Своєю смертю виєднав нам Ісус Христос на ново право до неба.

8. О Святім Дусі.

Осьма частина Символа віри.

И въ Духа святаго,
Господа, животворя-
щаго, иже отъ Отца
и Сына исходящаго,
иже со Отцемъ и Сы-
номъ спокланяєма,
і сославима глаголав-
шаго пророки.

І в Духа Святого
Господа животворно-
го, що від Отця і Си-
на походить, котрому
з Отцем і Сином одна-
ковий поклін і одна-
кова слава, котрий го-
ворив пророками.

1. Що сталося десятого дня по Возне-

сенні?

Десятого дня по Вознесенні Ісуса Христа на небо, то є в Зелені Свята, Дух святий зійшов на Апостолів в виді огненних язиків.

1. Хто є Святій Дух?

Святій Дух є:

1. трета особа Божа і правдивий Бог;
2. Утішитель, котрого Ісус Христос зіслав своїй Церкві.

3. Що сталося з Апостолами, як на них зійшов Дух Святій?

Як на Апостолів зійшов Дух святий, всі Апостоли почали славити Бога всілякими мовами яких не знали і стали дуже відважно голосити слово Боже.

4. Де перебуває Дух Святій?

Дух святий є в св. Церкві католицькій і в душах людських.

5. Що творить Дух Святій в Церкві?

Дух Святій невидимим способом Церквою розділить і нею опікує ся.

6. Що творить Дух Святій в душах людських?

Дух Святій просвічує, скріпляє, освячує і по-

тішає наші душі.

Празник Духа Святого обходимо на перший день Зелених Свят.

Молитва до святого Духа :Царю небесний....

9. О Католицькій Церкві.

Девята части Символа віри.

Во єдину, святую соборную и апостол- скую Церков.

В єдину, святу, со- борну і апостолську Церков.

1. Кому повірив Ісус Христос Свою науку?

Свою науку повірив Ісус Христос Церкві.

2. Що то є католицька Церков?

Католицька Церков є то видимий збір усіх праведних христіян, се є таких христіян, котрі визнають ту саму науку, якої вчив Ісус Христос і узнають римського Папу своїм видимим головою.

3. Хто оснував Церков?

Ісус Христос оснував Церков.

4. Як оснував Ісус Христос Церков?

Ісус Христос оснував Церков так:

1. Учив людий і з помежі них вибрав дванадцять Апостолів, а тим дав трояку власті: учителську, священничу і царську (пастирську,) т. є. дав їм власті учити, уділяти св. Тайн і управляти вірними.

2. На своє місце установив св. Апостола Петра видимим головою Церкви, а сам зістав єї невидимим головою.

Свято ся. Ап. Петра і Павла обходимо дня 29. червня.

5. Кого установив Ісус головним начальником на землі?

Ісус Христос установив св. Апостола Петра головним начальником або Головою Церкви на землі.

6. Як довго має тривати Церков?

Церков має тривати по волі Ісуса Христа до кінця світа.

7 Хто став по смерті св. Петра видимим Головою Церкви?

По смерті св. Петра став видимим Головою Церкви Єго наслідник Епископ Риму або папа римський.

8. Хто є наслідники Апостолів?

Наслідники Апостолів є епископи, а їм помагають священики.

НА ЩО Э ЦЕРКОВ.

8. На що установив Ісус Христос Церков?

Ісус Христос установив Церков на то, щоби по всі часи провадила людий до вічного спасення.

9. Як Церков провадить людий до вічного спасення?

Церков провадить людий до вічного спасення тим, що їх непомильно учить, в що мають вірити і як мають жити, тим що подає їм св. Тайни і ними рядить.

10. О членах Церкви.

1. Який обовязок маємо зглядом Церкви?

Ми повинні до Церкви належати, вірити в то, що Вона учить і ділати, що Вона наказує.

2. Чи може бути спасеним той, хто не хоче належати до католицької Церкви?

Хто не хоче належати до католицької Церкви, не може бути спасеним, тому що Ісус Христос так установив.

3. Хто належить до католицької Церкви?

кви?

До католицької Церкви належить той, що охрестив ся і злучив ся з Нію живою вірою, вірним послухом і щирою любовію.

Наука: — Любі і шануй св. Католицьку Церков як свою матір, бо «ніхто не може мати Бога отцем, хто не має Церкви матерію» (св. Кипр.) Виповняй совісно її заповіди і прикази; приляжи цілим серцем до святійшого Отця, епископів і священників і поступай після науки св. Церкви в домашнім і горожанськім житті. Лише так можеш стати правдивим християнином-католиком.

11. О духовнім сполученні Святих

1. Хто крім вірних на землі належить ще до Церкви?

Крім вірних на землі (Церков воююча) належать ще до Церкви Ангели і святі в небі (Церков прославлена) і душі в чистилищі (Церков терпяча).

2. Які обовязки маємо що-до Святих?

Святих в небі повинні ми почитати, насліду-

вати їх в чеснотах і просити, щоби за нами вставляли ся до Бога.

3. Які обовязки маємо до душ в чистилищі?

За душі в чистилищі повинні ми молити ся і добрими ділами вимолювати їм у Бога скоршого щастя в небі.

Наука. Молімся одні за других о наше спасення. Віддаймося що дня в опіку святым і прибігаймо з помочию душам, що терплять в чистилищі.

Десята часть Символа віри.

Ісповѣдую єдино
крещеніе во оставле-
ніе грѣховъ.

Ісповідую єдине
хрещення на відпу-
щення гріхів.

Що визнаємо словами десятої части Символа віри?

Словами десятої части Символа віри визнаємо, що Ісус Христос установив святу Тайну Хрещення, в котрій прощаються гріхи.

Однайцята часть Символа віри.

Чаю воскресенія
мертвыхъ.

Жду воскресення
мертвих.

1. Що визнаємо словами однайцятої часті символа віри?

Словами однайцятої часті Символа віри визнаємо, що Ісус Христос в послідний день воскресить наше тіло, то значить: ще раз сполучить душу з тілом.

Дванайцята часть Символа віри.

И жизни будущаго
вѣка. Аминь.

І життя будучого
віка. Амінь.

2. Що визнаємо словами дванайцятої часті символа віри?

Словами дванайцятої часті Символа віри визнаємо, що по сім земнім житті наступить друге, вічне життя, в котрім праведні будуть цілковито щасливі.

3. Чи безбожні будуть також вічно жити?

Також і безбожні будуть вічно жити, але їх життя буде дуже нещасливе тому, що они будуть терпіти вічні муки в пеклі за свої гріхи.

12. О чотирох послідних річах: смерть, суд, небо, пекло.

1. Що чекає на певно кожного чоловіка?

Кожного чоловіка чекають певно послідні річи — смерть, суд, небо або пекло.

2. Що є смерть?

Смерть є розлука душі з тілом.

3. Що знаємо о смерті?

О смерті знаємо, що ми всі мусимо умерти, лише не знаємо, коли, де, і як умремо.

4. Що діється з душою зараз по смерті чоловіка?

Зараз по смерті Господь Бог осужує душу чоловіка або до неба або до пекла або до чистилища.

О Суді.

5. Кілько разів буде Бог судити чоловіка?

Господь Бог буде судити два рази кожного чоловіка. Перший раз зараз по смерті тайно, другий раз в посліднім дні на загальнім суді.

6. З чого буде Господь Бог судити кожного чоловіка?

Господь Бог буде судити кожного чоловіка "з його гадок, слів і діл та з залишення доброго.

О Чистилищі.

7. Що то є чистилище?

Чистилище є то місце, де душі терплять за свої гріхи дочасні карі, котрих в життю не спокугували.

8. Які душі підуть до чистилища?

До чистилища підуть душі тих людей, котрі умерли вправді в Божій ласці, але мають ще відпокутувати дочасні карі за свої гріхи.

О Пеклі.

9. Що то є пекло?

Пекло є місце, де прокляті терплять вічні муки.

10. Хто піде до пекла?

До пекла підуть ті, що умирають в стані гріха тажкого, т. зн. ті люди, що на землі жили і умерли не розкаяні за тяжкі гріхи.

11. Як довго будуть злі люди в пеклі?

В пеклі зістануть злі люди на все; ніколи з него не вийдуть і вічно будуть терпіти муки разом з діяволом.

О Небі.

12. Що то є небо?

Небо є то місце, де Ангели і Святі жують вічно у щастю.

13. Хто піде до неба?

До неба підуть ті, що повмирали в Божій ласці, т. зн. ті, що добре жили і умерли без тяжкого гріха, а також ті, що мали гріхи, але з них висповідалися.

О воскресенні тіл.

14. В що віримо, коли кажемо: чаю воскресення мертвих?

Словами: чаю воскресення мертвих віримо, що при кінці світа наша душа отримає на ново з тілом (воскресне).

ДРУГА ЧАСТЬ.

О надії і о молитві.

---

1. РОЗДІЛ.

О християнській надії.

1. Що значить «надіятися по християнськи»?

Надіятиса по християнськи значить: напевно очікувати всього, що нам Бог обіцяв задля заслуг Ісуса Христа.

2. Що обіцяв нам Бог задля заслуг Ісуса Христа?

Бог обіцяв нам задля заслуг Ісуса Христа на сім світі прощення гріхів і Божу ласку, а по смерти вічне щастя в небі.

3. Длячого надіємося від Бога того, що нам обіцяв?

Надіємося від Бога того, що нам обіцяв, бо він є всемогучий, наймилосерніший і найвірніший і проте може і хоче сповнити, і певно сповнить то, що нам обіцяв.

3. Чим заявляємо особливо Христіянську надію?

Христіянську надію заявляємо особливо тим, що молимося.

Молитва надії: О мій Боже! Надіюся напевно, що задля заслуг Ісуса Христа доступлю в Тебе прощення гріхів, ласки і вічного спасення, бо Ти є всемогучий, наймилосерніший і найвірніший.

2. РОЗДІЛ.

О МОЛИТВІ.

1. О МОЛИТВІ ВЗАГАЛІ.

1. Що то є молитва?

Молитва є побожне піднесення нашого духа до Бога.

2. Чому ми молимося?

Молитися маємо тому:

1. Що Ісус Христос виразно приказав молитися і научив нас Своїм приміром молитися;

2. бо без молитви не можемо одержати потрібних ласк, щоби праведно жити і витривати в добрім аж до смерти.

3. На що ми молимося?

Молимося на то:

1. щоби Бога прославляти;

2. щоби Йому дякувати;
3. щоби Його просити о добродійства і ласки, а особливо о прощенні гріхів.

4. Чи молитва є потрібна?

Молитва є потрібна і то всім людям, що дійшли до розуму.

5. Чи Бог завсіди вислухає нас коли, о що молимося?

Бог вислухає нас завсіди, коли молимося так, як треба..

6. Коли молимося так як треба?

Молимося так як треба:

1. коли молимося о то, що причиняється до Божої слави і до нашого спасення;
2. коли молимося «в ім'ї Ісуса», то є, покликуючися на заслуги Ісуса Христа;
3. коли молимося побожно, покірно, здаючися на Божу волю і постійно..

Молитва до Ісуса Христа: Ісусе, Сину Божий, помилуй нас. Ісусе, милосердя! Се я (Н. Н.) для заялення Тобі моєї вдячності, найдорожчий мій Ісусе, і для винагороди Тобі за всі мої невірності, віddaю Тобі мое серце і посвячуєсь Тобі цілий (а) і постановлю за Твоєю помочию вже більше не грішити. Амінь. Слава Ісусу Христу! — Слава на віки!

7. Коли ми повинні молитися?

Після науки Ісуса Христа ми повинні завсігди молитися і не переставати. Особливо повинні ми молитися:

1. рано і ввечер;
2. перед їдою і по їді;
3. перед працею і по праці;
4. в покусах;
5. у всіх потребах і нещастях.

Молитва перед їдою: Господи Ісусе Христе Боже, молитвами Пречистої Своєї Матери і всіх Святих, благослови сесю страву, якою обдарила нас Твоя ласка, і дай нам заєдно тебе величати з беззначальним Отцем і Пресвятым Духом по всій дні нашого життя.

Молитва по їді: Дякую Тобі, Христе Боже, що Ти накормив нас Своїми земними дарами. Не лиши нас і небесного Свого царства, і як колись Ти, Спасе, прийшов між Своїх учеників, даючи їм супокій, так прийди нині і між нас і спаси нас. Амінь.

Молитва перед працею: О мій Господи Боже! Всьо, що думати, говорити і робити му, най буде на Твою славу а мені на спасення. Боже допоможи!

Молитва по праці: Дякую Тобі Боже за поміч. Найся робота вийде Тобі на славу а мені на спасення. Ам.

Молитва в покусі: Пречиста Діво, моя Мати, борони мене! Святий Ангеле Хоронителю, стережи мене!

Молитва в прикрости: О мій Ісусе! Як Ти жертвував Свої прикрости небесному Отцю, так і я жертвую Тобі свою прикрість.

Посвята рано: Мої гадки, слова і діла жертвую Тобі

Боже на славу. О моя Пані, о моя Мати! Я жертвуюся Тобі нині цілий (-а), а в доказ сего жертвую Тобі мої очи, уши, уста і серце. Хочу цілий (-а) Твоїм (-ю) бути і тому, найліпша Мати, борони мене і стережи як своєї річи і власності. Богородице Діво....

Посвята ввечер: О мій Боже! Прости мені всі гріхи, а душам померших дай вічний супокій. О моя Пані, о моя Мати, памятай, що я Твій (Твоя), і тому борони мене і стережи як своєї річи і власності. Ісусе тихий і покірного серця, зділай мое серце після Твого.

Митарева молитва: Боже, будь милостивий мені грішному (-ій). Боже, очисти гріхи мої і помилуй мене: без числа согрішив (-ла) я, Господи, прости мені.

8. Чим ми повинні молитися також і за других?

Ми повинні молитися за других а навіть за всіх людей: за живих і померших, за добродіїв, за приятелів і неприятелів, а особливо за родину та за духовну і світську старшину.

9. В якій молитві міститься коротко все те, о що ми повинні молитися?

Все то, о що ми повинні молитися, міститься в молитві Отче наш або Господній молитві.

О ГОСПОДНІЙ МОЛИТВІ.

10. Чому называемо молитву «Отче наш» Господньою молитвою?

Молитву «Отче наш» называемо Господньою

молитвою тому, бо нас єї навчив наш Господь Ісус Христос.

11. З чого складається Господня молитва?

Господня молитва складається з вступних слів і з сімох прошень.

12. Як говоримо Господню молитву?

Господню молитву говоримо так:

Отче нашъ, иже еси на небесъх: — 1) да святиться имя Твоє; — 2) да прийдетъ царствіє Твоє; — 3) да будетъ воля твоя яко на небеси и на земли; — 4) хлѣб нашъ на сущий даждь нам днесь; — 5) и остави намъ долги наша, якоже и мы оставляемъ должникомъ нашимъ; — 6) и не введи нась во искущениє; — 7) но избави нась отъ лукаваго. Аминь.

Отче наш, котрий еси на небесах; — 1) нехай святиться імя Твоє, — 2) нехай прииде царство Твоє; — 3) нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі; — 4) хліб наш на сущний дайди нам днесь; — 5) і прости нам довгі наши, як і ми прощаємо довжникам нашим; — 6) і не введи нас у спокусу; — 7) но освободи нас від лукавого. Амінь.

Отче наш, котрий є на небесах: 1) дай так, щоби я і всі люди прославляли Тебе побожним життям; — 2) царюй у нашій душі, щоби ми через те могли бути в небеснім царстві; — 3) дай так, щоби я і всі люди сповняли Твою волю на землі так скоро, радо і точно, як її сповнюють Ангели і Святі в небі; — 4) дай мені і всім людям нині то всео, що нам конче потрібне до щоденого життя душі і тіла; — 5) простимені і всім людям провини так, як ми прощаємо тим, що провинилися супроти нас; — 6) віддали від мене і від всіх людей усяку покусу до злого, а як она прийде до нас, то дай нам охоту і силу побороти її; — 7) охорони мене і всіх людей від усякого зла а особливо від гріхів і нещастя. Нехай так стане ся.

О АНГЕЛЬСЬКІМ ПРИВІТІ

1. Як говоримо ангельський привіт?

Ангельський привіт говоримо так:

Богородице Дѣво,
радуйся обрадован-
ная Маріе, Господь
съ Тобою; благосло-
венна Ты въ женахъ и
благословенъ плодъ
чрева твоего яко ро-
дила еси Христа Спа-
са, Избавителя ду-
шамъ нашимъ.

Богородице Дѣво,
радуйся повна ласк
Маріе, Господъ з то-
бою; благословена Ти
між женами і благо-
словений плід утроби
Твоєї, бо Ти родила
еси Христа Спаса'
Освободителя душам
нашим.

2. З кількох частий складається ангельський привіт?

Ангельський привіт складається ся з трох частий:

1. з привіту Архангела Гавриїла;
2. з привіту святої Єлизавети;
3. зі слів Церкви.

3. Котрими словами привітав Архангел Гавриїл Марію?

Архангел Гавриїл привітав Марію тими словами: «Радуйся, обрадованная, Господь з Тобою: благословенна Ти в женах».

4. Котрими словами привітала св. Єлизавета Марію?

Свята Єлизавета привітала Марію наперед словами Ангела: «Благословенна Ти в женах», а відтак ще додала: « і благословен плод чрея твоего ».

5. Котрі слова додала церков?

Церков додала на початку слова: « Богородице Діво », відтак слово: « Марію », а при кінці: « яко родила еси Христа Спаса, Ізбавителя душам нашим ».

ЧАСТЬ ТРЕТА.

О Христіянській Любові і о Заповідях.

1. РОЗДІЛ.

О Христіянській Любові.

1. Як маемо любити Бога.

1. Що має чоловік робити, щоби Богу добре служив і став спасеним?

Щоби чоловік Богу добре служив і став спасеним, повинен сповідти заповіди Божі і церковні.

2. Котра є перша і найважніша заповідь.

Перша і найважніша заповідь єсть: Люби Господа Бога твого цілим серцем, цілою твоєю душою, всіми твоїми мислями і всіми твоїми силами. Ся єсть перша і найбільша заповідь, а друга подібна до неї: Люби свого близнього, як себе самого.

Молитва любови; О мій Боже! Люблю Тебе з цілого серця і над все, бо Ти є найвище і найліпше Добро і мій найбільший Добродій. Задля Тебе люблю також мо-го ближнього як себе самого (у), бо Ти створив его на свій образ і подобу.

3. Що наказує Бог тими заповідями?

Тими заповідями наказує Бог любити напе-ред Його Самого, а потім самого себе і всіх людій, як наших близніх.

4. Що значить: «любити по християн-ськи»?

Любити по християнськи значить: любити Бога задля Нього самого над все, а себе і ближнього любити задля Бога.

5. Що значить: любити Бога «задля Нього самого»?

Любити Бога задля Нього самого значить: любити Бога для того, що Він задля своїх най-доскональших свійств є гідний нашої найбільшої любови.

6. Як повинні ми любити Бога?

Бога повинні ми любити над всею, то зна-чить, ми повинні радше всею стратити, навіть і життя, чим Його тяжко образити.

7. Чому маємо любити Бога над все?

Маємо над все любити Бога тому, що Він

є найліпшим нашим Отцем і нас наперед по-любив.

8. Коли любимо себе задля Бога?

Любимо себе самих задля Бога, коли передовсім стаємося о спасення своєї душі.

Стараємося о спасення своєї душі, коли стережемося гріха а як грішими, каемося щиро та творимо добре діла і стаємося ставати що раз ліпшими.

2. Як маємо любити себе самих і близніх.

1. Хто є нашим близнім?

Нашим близнім є кождий чоловік.

2. Як повинні ми любити всіх людей?

Всіх людей ми повинні любити як самих себе.

3. Коли любимо близніх наших як себе самих?

Близніх любимо як себе самих тоді, коли їм желаємо і робимо все, що хочемо, щоби они нам робили; не робимо нічого, чого не хочемо від інших, і стаємося передовсім о спасення їх душі.

(Милосерний Самарянин.)

Стараємося о спасення душі близніх, коли відводимо

їх від гріха а як грішать, наклонюємо їх, щоби покаялися, творили добрі діла і ставалися що раз ліпшими.

4. Чи християнська любов є нам конечно потрібна?

Християнська любов є нам конечно потрібна, бо без неї не можемо бути спасені.

5. Чим заявляємо особливо християнську любов?

Християнську любов заявляємо особливо тим, що сповняємо Божі і церковні заповіди радо і точно.

6. Звідки знаємо докладніше о тім, як маємо любити Бога, себе самих і наших близьких?

Як маємо любити Бога, себе самих і близьких, знаємо докладніше з десятьох заповідей Божих і заповідей церковних.

7. Скажи, котрі є «десять Божих заповідей?

Десять Божих заповідей є отсі:

Що до Бога:

1. Не будеш мати інших Богів крім мене.
2. Не взвивай імени Господа Бога твого на дармо.
3. Памятай день святий святити.

Що до біжніх:

4. Чти отця і матір твою, щоби тобі добре було і щоби ти довго прожив на землі.
5. Не убий.
6. Не чужолож.
7. Не кради.
8. Не свідчи ложно на біжнього твого.
9. Не пожадай жени біжнього твого.
10. Не пожадай нічого того, що є біжнього твого.

8. Кому дав Бог ті заповіди?

Бог дав ті заповіди через Мойсея Ізраїльському народови, коли він вийшов з Египту і був у пустині.

9. Чи ми також повинні сповняти десять Божих заповідей?

Ми повинні також сповняти десять Божих заповідій, а то для того, бо Ісус Христос їх потвердив і приказав сповняти.

О Божих Заповідях.

2. РОЗДІЛ.

О першій Божій заповіді.

«Не будеш мати інших богів крім Мене»

1. Що наказує Бог в першій своїй заповіді?

В першій своїй заповіді наказує Бог лише Його одного почитати як Бога.

2. Хто почитає Бога?

Бога почитає кождий, що в Нього вірить, на Нього надієся, Його любить і до Нього молиться; словом, віddaє Йому честь, яка Йому належиться.

3. Хто не віddaє Богу належної чести?

Належної чести не віddaє Богу кождий, хто не вірить в Бога і хто добровільно грішив тяжко.

4. Чи маємо почитати також ангелів і святих?

Так єсть, ангелів і святих маємо також почитати, щоби за нами вставлялися до Бога.

5. Кого між святыми повинні ми особливо почитати?

Ми повинні між святыми особливо почитати Пречисту Діву Марію, св. Йосифа, свого Іменника і Ангела Хоронителя.

О Другій заповіди Божій.

«Не взвивай імени Господа Бога твого на

дармо».

1. Що заборонає Бог в другій заповіді?

В другій заповіді забороняє Бог зневажати Боже імя.

2. Хто зневажає Боже імя?

Боже імя зневажає:

- 1.хто його вимавляє без почести;
- 2.хто говорить згірдливо о Бозі або святих;
- 3.хто криво присягає;
- 4.хто проклинає себе або других;
- 5.хто не додержує Богу того, що обіцяв.

О третій заповіди Божій.

«Памятай день святий святити».

1. Що приказує Бог в третій заповіди?

В третій заповіди приказує Бог святі дні святкувати.

2. Котрі дні є святі?

В Новім Завіті святыми днями є неділі і урочисті свята, в Старім Завіті була субота.

3. Хто святкує неділі і урочисті свята?

Неділі і урочисті свята святкує той, хто в ті дні не працює тяжко, слухає Служби Божої і

науки духовної і творить добрі діла.

Примір: Ісус дванадцятирічний в святині Єрусалимській.

3. Хто не заховує третої заповіди Божої?

Третої заповіди Божої не заховує той, хто без важної причини тяжко працює, хто з лінівства опускає Службу Божу і віддається злим і згіршаючим розривкам і забавам.

О четвертій заповіди Божій.

«Чти отця і матір твою!»

1. Що наказує Бог в четвертій заповіди?

В четвертій заповіди наказує Бог шанувати, любити і слухати своїх родичів.

2. Кого більше ще треба шанувати?

Шанувати маємо ще священиків, опікунів, учителів, владу і всіх тих, що нам роблять добро.

3. Для чого повинні діти своїх родичів шанувати, любити і слухати?

Діти повинні своїх родичів шанувати, любити і слухати, бо родичі заступають дітям місце Бога і є по Бозі їх найбільшими добродіями.

4. Що обіцяє Бог тим дітям, що сповняють

четверту заповідь?

Тим дітям, що виповняють четверту заповідь приобіцяв Бог уже в тім житті Своє благословенство і довгий вік.

5. Чого повинні боятися ті діти, що не шанують, не люблять і не слухають своїх родичів?

Ті діти, що не шанують, не люблять і не слухають своїх родичів, повинні боятися в сім житті Божого прокляття, а по смерти Божої кари.

О пятій заповіди Божій.

«Не убий!»

1. Що забороняє Бог в пятій заповіді?

В пятій заповіді забороняє Бог шкодити собі і близньому на тілі або на душі.

2. Коли шкодимо собі на тілі?

На тілі шкодимо собі, коли відбирамо або скорочуємо собі життя, або коли без потреби виставляємося на небезпеченство.

3. Коли шкодимо близньому на тілі?

На тілі шкодимо близньому тоді, коли його несправедливо бемо, ранимо або убиваємо, або коли скорочуємо йому життя гризотою і нелюдським поведінням.

4. Коли шкодимо близьньому на душі?

На душі шкодимо близьньому, коли йому даємо згіршення.

5. Коли даемо близьньому згіршення?

Згіршення даемо близьньому, коли словом або ділом даємо йому нагоду до гріха, або коли наводимо його до гріха.

6. Що приказує Бог в пятій заповіди?

В пятій заповіди приказує Бог:

1. дбати про своє тіло і свою душу;
2. жити з близінім в згоді й спокою;
3. давати кожому добрий примір;
4. звертати шкоду, зроблену близьньому на душі і тілі.

Наука — Ніколи не роби близьньому шкоди ні на тілі ані на душі і вистерігай ся його проголинати або лихословити. Памятай, що гріхом є також мучити без причини звірята, або їх убивати без потреби.

**О шестій і девятій заповіди
Божій.**

«Не прелюбодій» (не чужолож). — «Не по-
жадай жени близьнього твого».

1. Що заборонає Бог в шестій і девятій

заповіди?

В шестій і девятій заповіді заборонює Бог нечисті мисли, пожадання, безстидні діла і слова.

2. Що приказує Бог в шестій і девятій заповіді?

В шестій і девятій заповіді приказує Бог заховати чисте, невинне серце.

3. Що треба робити, щоби заховати чесноту невинності?

Щоби заховати чесноту невинності, треба: о їю молитися, а далі треба вистерігатися: злого товариства, лінівства, надмірної їди і пиття і панувати над поглядом і злими пристрастями.

О семій і десятій заповіди Божій.

«Не кради.» — «Не пожадай нічого того, що є ближнього твого.»

1. Що забороняє Господь Бог в семій і десятій заповіді?

В семій і десятій заповіді Господь Бог забороняє красти, ошукувати, нищити чужі речі, або їх пожадати.

О осмій заповіди Божій

«Не свідчи ложно на ближнього твого.»

1. Що забороняє Господь Бог осьмою заповідею?

Осьмою заповідею Господь Бог забороняє:

1. свідчити на неправду;
2. говорити неправду;
3. обмовляти, то є без потреби виявляти хиби других;
4. клеветати, то є вигадувати на других неправдиві хиби;
5. без важкої причини підозрівати і посуджувати.

2. Що повинен зробити той, хто сказав неправду?

Хто сказав неправду, повинен признатися до сего і винагородити кривду, якщо яка з того вийшла.

3. Що наказує Господь Бог осьмою заповідею?

Осьмою заповідею наказує Господь Бог говорити завсіди правду і не виражатися без потреби зле о біжніх.

4. Що обіцяв Господь Бог тим людям, що сповняють Божі заповіди?

Тим людям, що сповняють Божі заповіди, обіцяв Бог своє благословенство і вічне щастя в небі.

3. РОЗДІЛ.

О заповідях церковних.

1. Які заповіди маємо ще виповнити?

Маємо виповнити ще заповіди церковні.

2. Скажи найголовніші заповіди церковні?

Найважніші заповіди церковні є отсі:

1. Приказані свята святкувати;
2. в неділі і свята Служби Божої набожно слухати;
3. приказані пости постити;
4. кожного року хоть раз около Великодня сповідатися і причащатися;
5. весілля в заказані часи не спровокаюти;
6. на церковні католицькі школи датки давати;
7. злих книжок і газет не читати.

3. До чого зобовязує нас Церков своїми першими двома заповідями?

Першими двома заповідями зобовязує нас Церков в неділі і урочисті свята вислухати Служби Божої і здергати ся від тяжкої праці.

4. Хто є обовязаний в приказані пости здергатися від мясних страв?

В приказані пости здергатися від мясних страв суть зобовязані всі вірні Християни, що

прийшли до уживання розуму.

5. До чого зобовязує нас четверта заповідь церковна?

Четверта заповідь церковна обовязує нас бодай раз в роціколо Великодня висповідатися і приняти св. Причастя.

6. До чого зобовязує нас пята заповідь церковна?

Пята заповідь церковна зобовязує нас в закзаних часах не справляти ні весіль ні гучних забав.

7. Що приказує шеста заповідь церковна?

Шеста заповідь церковна приказує датки давати на будову і удержання церкви, на католицькі школи, шпиталі і сиротинці.

ЧЕТВЕРТА ЧАСТЬ.

О Божій ласці і о св. Тайнах.

1. РОЗДІЛ.

О тім, чого нам найбільше треба.

1. Чого нам найбільше треба, щоби ми ціле життя творили добро і спаслися?

Щоби ми ціле життя творили добро і спаслися, треба нам найбільше Божої помочі або ласки.

2. Що є Божа ласка?

Божа ласка є то внутрішній, надприродний дар, котрий нам Бог дає задля заслуг Ісуса Христа, щоби ми могли бути спасені.

3. Чому називаємо ту Божу поміч ласкою?

Ту Божу поміч називаємо ласкою тому, бо єї Господь Бог дає дармо кожному чоловікови лише задля заслуг Ісуса Христа на те, щоби міг спастися себе.

4. Що повинен чоловік ділати з Божою ласкою?

З ласкою Божою повинен чоловік вірно співділти і ніколи єї не противитися; о ню повинен Бога просити, а як єї одержав, повинен Богу дякувати.

5. Які маємо ласки від Бога?

Від Бога маємо ласку: 1. освячуючу; 2 .дійствуючу.

7. В який спосіб Господь Бог дає нам і умножує в нас ласку освячуючу?

Господь Бог дає і умножує в нас ласку освячуючу через святі Тайни.

2. РОЗДІЛ.

О св. Тайнах взагалі.

1. Кілько св. Тайн установив Ісус Христос?

Ісус Христос установив сім святих Тайн.

2. Як називаються ті св. Тайн?

Ті святі тайни називаються так:

1. Хрещення;	4. Евхаристія;
2. Миропомазання;	5. Элеопомазання;
3. Покаяння;	6. Священство;
	7. Супружество.

3. Котрі Тайні дають нам освячуючу ласку?

Освячуючу ласку дають нам Тайни Хрестення і Покаяння.

4. Котрі Тайни умножують в нас освячуючу ласку?

Освячуючу ласку умножують в нас прочі Тайни, то є: Миропомазання, Евхаристія, Элеопомазання, Священство і Супружество.

3. РОЗДІЛ.

О св. тайнах зокрема.

1. О ХРЕЩЕННІ.

1. Котра Тайна є першою і найпотрібнішою?

Першою і найпотрібнішою Тайною є Хрестення.

2. Що є Тайна Хрестення?

Тайна Хрестення є то Тайна, в котрій чоловік водою і Божим словом очищується від первородного гріха і від всіх перед Хрестенням зділаних гріхів і в Ісусі Христі освячується і відроджується до нового життя.

3. Чому Хрестення є найпотрібнішою Тайною?

Хрестення є найпотрібнішою Тайною тому, що не може бути спасеним той, що не хотів би охреститися.

4. Що ділає в нас Тайна Хрещення?

Тайна Хрещення ділає в нас те:

- 1) очищує нас від первородного гріха і від усіх гріхів, поповнених перед Хрещенням;
- 2) увільняє нас від вічних і дочасних кар;
- 3) дає нам освячаючу ласку, котрою ми духово відроджуємося і стаємо Божими дітьми і наслідниками неба;
- 4) робить нас членами Католицької Церкви;
- 5) витискає на душі нестерпте знамя Христіяніна.

5. Хто може хрестити важно?

Хрестити важно можуть єпископи і священики, а в наглій потребі може охрестити кожний чоловік.

6. Як треба хрестити?

Хрестити треба так: Поливати водою голову чоловіка три рази і під час того сказати: Хрещається раб Божий... або раба Божа... (імя) во імя Отца і Сина і Святого Духа. Амінь.

7. Чого вирікаємося при Хрещенні?

При Хрещенні вирікаємося злого духа і всіх діл його.

9. Що прирікаємо при Хрещенні?

При Хрещенні прирікаємо служити Христу

і вірити всю, що Церков католицька учитъ.

2. О МИРОПОМАЗАННІ.

1. Що є Тайна Миропомазання?

Тайна миропомазання є то Тайна, в котрій через помазання св. миром і через Божі слова виречені священиком Святий Дух скріплює охрещеного чоловіка, щоби свою віру постійно визнавав і після неї жив.

2. Як уділюється Тайна Миропомазання?

Тайна Миропомазання уділяється так, що єпископ або священик помазує чоловіка миром, а при тім говорить слова: «Печать дара святого Духа. Амінь.»

3. Які ласки одержуємо в Тайні Миропомазання?

В Тайні Миропомазання через помазання св. миром і через слова священика одержуємо дар Духа Святого і нестерте знамя воїна Христового.

4. На що є при Хрещенні і Миропомазанні хресні родичі -- куми?

При Хрещенні і Миропомазанні є хресні родичі на те, щоби:

1. За дітий складати хресну обітницю;

2. похресників учити правд віри і християнського життя, коли родичі умерли або то залишили.

О НАЙСВЯТИШІЙ ТАЙНІ ЕВХАРИСТІЇ

1. Що є Тайна Евхаристії?

Тайна Евхаристії є найсвятіша Тайна; она є правдиве Тіло і правдива Кров Господа нашого Ісуса Христа, під видами хліба і вина.

2. На що установив Ісус Христос Тайну Евхаристії?

Ісус Христос установив Тайну Евхаристії:

1. щоби також як чоловік завсігди перебував межі нами;

2. щоби в Службі Божій приносив Себе завсіди за нас Свому небесному Отцю в жертву.

3. щоби в святім Причасті був кормом нашим душам.

3. Коли установив Ісус Христос Найсвятішу Тайну Евхаристії або Службу Божу?

Найсвятішу Тайну Евхаристії установив Ісус Христос на **Тайній Вечері** в день перед Своїми страстями (Великий Четвер).

4. Як установив Ісус Христос Найсвятішу Тайну Евхаристії?

Ісус Христос установив Пресвяту Евхарис-

тію так: взяв хліб, поблагословив його і сказав: «Сіє єсть тіло мое». По тім благословив вино в чащі і сказав: «Сія єсть кров моя». І давав Апостолам їсти і пити і приказав їм творити се на його память: «Сіє творите во мое воспоминаніє»

5. Яку властъ дав Апостолам Ісус Христос словами: «Сіє творите во мое воспоминаніє»?

Словами: Сіє творите во мое воспоминаніє — Ісус Христос дав Апостолам властъ переміняти хліб в Його Тіло а вино в Його Кров.

6. Коли священики переміняють хліб в Тіло, а вино в Кров Ісуса Христа?

Священики переміняють хліб в Тіло, а вино в Кров Ісуса Христа в часі Служби Божої.

7. Що є Служба Божа — съ. Літургія?

Служба Божа — свята Літургія — є неустаюча жертва Нового Завіта, в котрій Ісус Христос під видами хліба і вина жертвує себе безкровним способом через руки священика своєму небесному Отцю, як колись жертвував себе на хресті кровавим способом.

О СВЯТИМ ПРИЧАСТЮ.

1. Що називаємо святым Причастям

Святым причастям називаємо приняття Тіла і Крови Ісуса Христа в Найсвятішій Тайнії Евхаристії.

2. Хто може приступати до св. Причастя?

До святого Причастя може приступити кождий католик, що не є в стані гріха тяжкого і є натице.

3. Що повинен зробити той католик, що поповнив тяжкий гріх, а хоче принять св. Причастя?

Католик, що поповнив тяжкий гріх, а хоче приступити до св. Причастя, має наперед висповідатися, то є приступити до Тайни Покаяння.

4. Що робить той, що свідомо в стані гріха тяжкого приймає св. Причастя?

Хто свідомо в стані гріха тяжкого приймає св. Причастя, страшно зневажає Ісуса Христа—поповняє святотацтво.

5. Як часто можна приймати св. Причастя?

Святе Причастя можна приймати лише раз в дні, але в житті можна Його приймати честіше, хочби і що дня.

6. Що ділає в нас св. Причастя?

Святе Причастя: —

1. зєднує нас як найтісніше з Ісусом Христом;
2. помножує в нас ласку освячуючу;
3. ослаблює наші злі склонності, а скріпляє в нас любов до Бога;
4. очищує нас від простительних гріхів і охороняє нас від гріхів смертельних;
5. є нам запорукою світлого воскресення і вічного щастя.

7. Як треба приготуватися до св. Причастя?

До св. Причастя треба приготуватися душою і тілом.

8. Як треба приготувати душу до св. Причастя?

До св. Причастя треба:

1. Очистити душу від гріхів;
2. збудити в собі побожні почування.

9. Що то значить очистити душу від гріхів?

Очистити душу від гріхів значить: очистити її що найменше від всіх смертних гріхів, так, щоби она була в стані освячаючої ласки.

10. Які побожні почування повинні ми в собі збудити?

Ми повинні в собі збудити:

1. віру, надію і любов;
2. покору і жаль за гріхи;
3. найвищу почесть для Бога і горяче бажання сполучитися з Ісусом Христом.

11. Як треба приготувати тіло до св. Причастя?

До св. Причастя треба приготувати тіло так:

1. треба бути натще, то є від дванайцятої години вночі нічого не їсти, ані не пити, хиба що хто є небезпечно хорий;
2. приступати в приличній і чистій одежі.

12. Коли приступаємо до св. Причастя в часі Служби Божої?

Приступаємо до св. Причастя в часі Служби Божої, коли священик обернувся до людей зі святыми Дарами і каже: « Со страхом Божим і со вірою приступіте ».

13. Яку молитву треба відмовити перед св. Причастям?

Перед св. Причастям треба відмовити клячучи сю молитву:

Вѣрѹю Господи и
исповѣдуѹ, яко Ты е-
си воистину Христо-
стъСынъБога живаго,
пришедый въ мѣръ

Вѣрѹю Господи і
визнаю, що Ти по
правді є Христос,
Син Бога живого, що
прийшов у світ грі-

грѣшныя спаси, отъ
нихже первый (а)
есмъ азъ.

Вечери твоѧ тай-
ныя днесъ, Сыне Бо-
жій, причастника (цу)
мя приими; не бо
врагомъ твоимъ тай-
ну повімъ, ни лобза-
нія Тебі дамъ яко Іуда;
но яко разбойник ис-
повѣдуюся Тебѣ:

Помяни мя Госпо-
ди, єгда прїйдеші въ
царствіи твоемъ.

Помяни мя Владико
єгда прїйдеші въ цар-
ствіи Твоемъ.

Помяни мя Святій,
єгда прїйдеші въ цар-
ствіи твоемъ.

Да не въ судъ или
въ осужденіе будеть
мнѣ причастіе свя-
тыхъ твоихъ тайнъ,
Господи, но во исцѣ-

шників спаси, а з
них перший (а) є я.

Вечері твоєї тайної.
нині, Сину Божий, у-
часником (цею) мене
вчини, бо ворогам
твоїм тайни не повім
ані ціловання Тобі не
дам як Юда, але як
розвідник взываю до
Тебе:

Помяни мене, Го-
споди, коли прийдеш
у царстві Твоїм.

Помяни мене Влади-
ко, коли прийдеш у
царстві Твоїм.

Помяни мене Свя-
тий, коли прийдеш у
царстві Твоїм..

Нехай не в суд ані
на осудження не буде
мені причастя свя-
тих Твоїх Тайн, Го-
споди, но на ісцілен-

лініє души и тѣла.

Боже, милостивъ
буди мнѣ грѣшному.

Боже, очисти грѣ-
хи моя и помилуй мя.

Без числа согрѣ-
шихъ, Господи, про-
сти мя.

ня душі і тіла моєго.

Боже, будь милос-
тивий мені грішному
(їй).

Боже, очисти гріхи
мої і помилуй мене.

Без числа согрішив
(ла) я, Господи про-
сти мені.

14. Як треба поводитись, коли священник подає нам св. Причастя?

Коли священик подає нам святе Причастя, треба поводитися так:

1. зложить руки на груди в знак хреста;
2. отворити прилично уста;
3. устами взяти святе Причастя з ложочки, якою нам священик його подає;
4. не держати святого Причастя довго в устах, лиш спожити зараз.

15. Що треба сповнити по принятті св. Причастя?

По принятті святого Причастя треба сповни-
ти отсе:

1. Славити Ісуса Христа і дякувати Йому, що зволив з'єднатися з нами;
2. жертвуватися Йому і відновляти зділані

постанови;

3. просити Його, щоби оставав в нас завсіди зі своєю ласкою;

4. просити Його о все, що нам потрібне для душі і для тіла.

ЯК ПОВИННІ МИ ПОЧИТАТИ ІСУСА ХРИСТА В НАЙСВЯТИШІЙ ТАЙНІ ЕВХАРИСТІЇ?

1. Де переховується Найсвятіша Тайна Евхаристії?

Найсвятіша Тайна Евхаристії переховується в церквах на головнім престолі.

2. Як віддаємо честь Найсвятішій Тайні Евхаристії?

В церкві віддаємо честь Найсвятішій Тайні Евхаристії в сей спосіб, що коли переходимо попри головний престол, робимо глибокий поклін на знак нашого почитання Пресвятій Евхаристії.

3. Що оказує Ісус Христос тим, що завсіди перебуває в церкві у найсвятішій Тайні Евхаристії утаєний?

Ісус Христос, утаєний в Найсвятішій Тайні Евхаристії тим, що перебуває завсіди в церкві, оказує, що нас дуже любить і бажає, щоби ми Його відвідували в церкві і до Нього молилися.

4. О Тайні покаяння.

1. Котра св. Тайна по Хрещенні є найбільше потрібна до спасення?

По Хрещенні найбільше потрібною до спасення є Тайна Покаяння.

2. Що є Тайна Покаяння?

Тайна Покаяння є то Тайна, в котрій священик в імени Бога прощає грішникам гріхи, сподіяні по Хрещенні, коли він за них щиро жалує, їх сповідається і хоче рішучо поправитися та надоложити.

3. Які ласки одержуємо в Тайні Покаяння?

В Тайні Покаяння одержуємо отсі ласки:

1. Прощення всіх гріхів;
2. прощення вічних кар, а по часті і дочасних;
3. освячаючу ласку, або її умноження і інші ласки до побожного життя;
4. відзизкуємо утрачені заслуги для неба.

4. Які услівя треба сповнити, щоби гідно приняти Тайну Покаяння?

Щоби гідно приняти Тайну Покаяння, треба сповнити п'ять уловій:

1. іспитати совість;
2. жалувати за гріхи;

3. постановити рішучу поправу;

4. висповідатися;

5. надоложити за гріхи.

4. Кому дав Ісус Христос властъ відпускати гріхи?

Власть відпускати гріхи і кари вічні дав Ісус Христос Апостолам, а через них епіскопам і священикам.

a) ІСПИТ СОВІСТИ.

1 Як треба пригадувати собі гріхи?

Зачинати пригадувати собі гріхи треба молитвою о поміч Святого Духа:

(Гляди в Щоденних молитвах).

2. Що треба робити по тій молитві?

а) Перед першою сповідю треба пригадувати собі гріхи від часу, коли ми пізнали, що то є гріх;

б) при дальших сповідях за час від послідної сповіди.

3. Як пригадуємо собі гріхи?

Гріхи пригадуємо собі так:

1) Розважуємо по черзі заповіди Божі, церковні, також гріхи головні і наші щоденні обовязки та застановляємося в дусі, чи ми не грішили проти них мислию, мовою і ділами або залишенням доброго.

2) Їсли ми пригадали собі який гріх, зараз стараймося пригадати собі, кілько разів або

як часто, де і з ким ми той гріх зробили.

4. Як можуть діти найлекше пригадати собі гріхи?

Діти можуть найлекше пригадати собі гріхи, коли розважуть, як заховувалися в дома, в школі, в церкві, на улиці чи денебудь на осібнім, чи то з ровесниками чи старшими чи молодшими.

5. Як називається пригадувати собі гріхи?

Пригадувати собі гріхи називається — іспит совісті.

(гляди стор. 101).

б) О ЖАЛЮ І ПОПРАВІ.

1. Що є в Тайні Покаяння найважніше?

Найважнішим в Тайні Покаяння є жаль за гріхи.

2. Чому мусимо жалувати за гріхи і постановити собі більше не грішити?

Мусимо жалувати за гріхи і постановити собі більше їх не робити, тому що інакше Господь Бог не простиш би нам гріхів, ні вічних кар за них.

3. Що треба, щоби взбудити в собі жаль за гріхи?

Щоби взбудити в собі жаль за гріхи, треба

сердечно просити Ісуса Христа о ласку щирого жалю і роздумувати над тим, на яку кару ми собі гріхами заслужили і як дуже ми ними обрали Бога.

4. За котрі гріхи ми повинні жалувати?

За всі гріхи ми повинні жалувати.

5. В який спосіб можна словами виразити Богу наш жаль за гріхи і постанову поправи?

Жаль за гріхи і постанову поправи можемо Богови виразити так: «Господи мій! Жалую з цілого серця за всі мої гріхи, бо ними я обрашив Тебе, моого Найліпшого Отця. Жалую за них, тому що я заслужив на справедливу кару. Прости мені, Отче небесний, я за Твоєю поміччю щиро постановляю поправитися і вже більше Тебе гріхами не ображати.»

6. Що є жаль за гріхи?

Жаль за гріхи є то біль душі і обидження собі сподіянних гріхів.

7. Який повинен бути жаль за гріхи?

Жаль за гріхи повинен бути:

1. внутрішній;
2. над все;
3. загальний;
4. надприродний.

8. Коли жаль є внутрішній?

Жаль є внутрішній, коли жалуємо за гріхи не лише словами, але і в серці ними бридимо

ся і щиро бажаємо, щоби ми їх ніколи не були сповнили.

9. Коли є жаль над всею?

Жаль над всею є тоді, коли уважаємо гріх найбільшим злом і ним більше бридимося, ніж кождим іншим злом.

10. Коли є жаль загальний?

Жаль є загальний, коли жалуємо за всі, а що найменше за всі смертні гріхи.

11. Коли є жаль надприродний?

Жаль є надприродний, коли жалуємо для того:

- 1) що ми гріхами образили Бога, найвисше і найдоскональше ество;
- 2) що ми стали невдячними нашому Спасителеви, котрий терпів за наші гріхи тяжкі муки і смерть.

3) що ми втратили Божу ласку і небо, а заслужили собі на пекло і на інші карі;

- 4) що кождий гріх, як учиТЬ нас святá віра, є мерзкий перед Богом..

Надприродний жаль є двоякий: досконалий і недосконалий.

12. Коли є жаль досконалий?

Жаль є досконалий, коли жалуємо за гріхи для того, що ми образили Бога, найвисше і найсовершеніше добро і стали невдячні на-

шому Спасителеви.

13. Що одержуємо через досконалій жаль?

Через досконалій жаль одержуємо зараз, вже перед сповідю прощення гріхів; але треба постановити собі висповідатися їх як найскорше.

14. Коли є жаль недосконалій?

Жаль є недосконалій, коли ми жалуємо за гріхи тому, що ми через них утратили Божу ласку і небо, і заслужили собі на пекло і на інші кари або тому, що гріх, як учитъ нас св. віра, є дуже мерзкий перед Богом.

15. Що одержуємо через недосконалій жаль?

Через недосконалій жаль одержуємо прощення гріхів, коли їх сповідаємося.

16. Коли є жаль лише природний?

Жаль є лише природний, коли жалуємо лише для того, що через гріх потерпіли ми якусь шкоду тут на землі, на здоровлю, на чести або на майні.

17. Чи природний жаль є достаточний до прощення гріхів?

Природний жаль не є достаточний до прощення гріхів.

18. Коли треба збудити жаль у Тайні

Покаяння?

В Тайні Покаяння треба збудити жаль перед сповіддю або що найменше перед розрішенням.

19. Що повинно доконче сполучитися з жалем?

З жалем повинна сполучитися рішуча постанова поправи.

в) О СВЯТІЙ СПОВІДІ.

1. Що робимо в святій сповіді?

В святій сповіді щиро перед священиком визнаємо наші гріхи, котрі ми собі пригадали.

2. Якою повинна бути сповідь?

Сповідь повинна бути: 1. повна; — 2. щира.

3. Коли сповідь є повна?

Сповідь є повна, коли сповідаємося зі всіх гріхів, які ми собі пригадуємо і подаємо їх число і обставини, що змінюють рід гріха.

4. Коли сповідь є щира?

Сповідь є щира, коли себе так обвиняємо, як чуємося винними перед Богом, нічого не зменшуємо ні не замовчуємо.

5. Чи сповідь є важна, коли ми з власної провини не сповідаємося якого смер-

тного гріха?

Коли з власної провини або з боязни, стиду, недбалости не сповідаємося з якого смертного гріха, тоді сповідь є неважна і ми робимо ще новий смертний гріх, се є святотацьку сповідь.

6. Що треба робити, Коли ми з власної провини затайли смертний гріх?

Коли ми з власної провини затайли смертний гріх треба: 1) висповідатися з того гріха; 2) сказати, в скільки сповідях ми замовчали сей гріх; 3) повторити всі ті сповіди, в котрих ми замовчали сей гріх; 4) сказати, скільки разів по таких сповідях ми приймали святе причастя; 5) сказати, чи ми в тім часі приймали інші святі Тайни.

7. Як маємо сповідатися?

Саму сповідь відбуваємо так: Прикладаємо і перехрестимося і молимося: «Я грішний чоловік сповідаюся Господу Богу Всемогучому, в Тройці святій єдиному, Пречистій Діві Марії, Матері Божій, всім святым і Тобі Отче духовний, зі всіх моїх гріхів, (при першій сповіді) котрими я згрішив (ла) від святого Хрещення аж по нинішній день. (При дальших сповідях), котрими я согрішив (ла) від остатної сповіди аж по нинішній день.

Боже милостив буди мені грішному (-ї) (бю-

чися в груди), Боже очисти мене з гріхів і по милуй мя, без числа согрішив (-ла) я, прости мені Господи! »

Коли прикладаємо перед священиком, маємо зараз сказати: се перша моя сповідь, або: остатній раз сповідав (-ла) ся я тоді..... назначену покуту відправив (або ні), гріха не затаїв (або затаїв, чому, коли і які), слідуючими гріхами прогнівив (-ла) я Господа Бога...

(Тут говоримо наші гріхи). Як кінчимо говорити гріхи, і вже більше гріхів не пригадуємо собі, ще раз збудимо в собі жаль і рішучу постанову поправи словами: «Жалую щиро, що я моїми гріхами прогнівив (-ла) Господа Бога, найвище і найліпше Добро, котрого тепер над все люблю. Постановляю від тої хвилі щиро поправитися, маю надію, що Бог простить мені сі гріхи, а Вас, Отче духовний, прошу о покуту, і розрішення, если я сього достойний (-на).»

Тепер слухаємо уважно науки священика, добре маємо запамятати собі покуту, яку нам задає, щоби ми могли її точно і набожно сповнити.

Коли священик говорить слова розрішення, бємось в груди і кажемо, як перед сповідию: Боже милостив буди мені... Відтак перехрестимося та відходимо на даний знак від сповіdal'niці і відмавляємо собі молитви по спові-

ди та інш молитви.

Наука: — Без сталої борби, без старання і пильності ніколи не набудеш чесноти. Сторожи над собою, і як би там другі собі поступали, ти таки не занедбуйся. О стілько будеш поступати в добрім, о скілько будеш перемагати самого себе. (Наслідування Христа.)

г) О ПОКУТІ.

1. Чому священик накладає покуту на св сповіді?

Священик накладає на сповіді покуту тому, щоби ми відпокутували кару, котру мали би ми знести тут на землі або в чистилищі, і щоби ми поправили своє життя.

2. Як маємо сповнити наложену покуту?

Наложену покуту треба сповнити так, як єї священик казав виповнити.

3. Чи є то добре наложить собі окрему покуту?

Э то доброе наложить собі окрему покуту, а се або молитву, або піст, або яке милосерне діло, або особливо відмовити відпустові молитви.

г) О ОДПУСТИ.

1. Чого потребуємо, щоби нам були даровані кари?

Щоби нам були даровані або зменшені до-часні кари, потребуємо одпustу.

(Одпust повний або частний.).

2. Що є одпust?

Одпуст, то прощення всіх (повний) або лише зменшення (часний) дочасних кар.

3. Чого треба, щоби доступити одпustу?

Щоби доступити одпustу, треба :

1. бути в стані освячаючої ласки;
2. мати намір доступити одпustу;
3. сповнити всі услів'я до одпustу.

5. О ЭЛЕОПОМАЗАННІ.

1. Що е тайна Єлеопомазання?

Тайна Элеопомазання е то Тайна, в котрій тяжко хорий через помазання святим єлеем і молитву священика одержує Божу ласку для спасення душі, а часто здоровля тіла.

2. Кому уділяють священики Тайну Єлеопомазання?

Священики уділяють Тайну Элеопомазання всім дорослим католикам, котрі тяжко занедужали.

3. Що одержують хорі в Тайні Єлеопомазання?

В Тайні Элеопомазання хорі одержують відпущення гріхів повседневних, а часто і смертельних; чесноту терпеливості та відваги до поконання покус, а часто ласки подужання з слабости.

6. О СВЯЩЕНСТВІ.

1. Що є Тайна Священства?

Тайна Священства є то Тайна, в котрій по-дається приймаючому священичу власті і особлива ласка, щоби достойно сповнив священичий чин.

2. На що установив Ісус Христос Тайну Священства?

Тайну священства установив Ісус Христос, щоби вірні мали священиків, котрі би їм уділяли святих Тайн, наукали іх правд св. віри, пра-вили Службу Божу і інші Богослуження.

7. О СУПРУЖЕСТВІ.

1. Що є Тайна Супружества?

Тайна Супружества є то Тайна, в котрій дві вільні християнські особи, муж і жена, нерозлучно з'єднуються і дістають від Бога ласку сповнити супружі обовязки вірно аж до смерти.

Приготування до св. Сповіди.

Іспит совісти.

Молитва перед іспитом совісти.

Царю небесний...

Взорець,

після якого пригадуємо собі гріхи.

Передовсім пригадую собі: Коли я сповідав (-ла) ся послідний раз? Чи не замовчав (-ла) я смертного гріха? Чи я тоді щиро каяв (-ла)ся? Чи я точно сповнив (-ла) наложену покуту?

Відтак пригадую собі: Чи я молив (-ла) ся щоденно рано і вечер, та чи молив (-ла) ся завсіди побожно?

Чи я поводив (-ла)ся в церкві побожно? Чи я не божив (-ла) ся надармо, або на неправду, або в сумніві? Чи я не проклинаю (-ла) себе або других? Чи я не опустив (-ла) нарочно Служби Божої в неділю або свято? Чи я не спізнив (-ла) ся нарочно на Службу Божу? Чи я не злостив (-ля) ся на своїх родичів або старших, чи не відповідав (-ла) їм зухвало, чи не поводив (-ла) ся супроти них нечлено, та чи не стидав (-ла) ся я їх? Чи я молив (-ла) ся за своїх родичів і добродіїв, чи не робив (-ла) їм гризоти і смутку, та чи помагав (-ла) їм в потребі? Чи не говорив (-ла) зле о родичах і старших? Чи я слухав (-ла) того, що мені родичі або старші дораджували і наказували, та чи не злостив (-ла) ся на них, як мене карали? Чи не шкодив (-ла) собі на здоровлю тим, що неумірено їв (-ла), пив (-ла) або бавив (-ла) ся та чи не намовляв (-ла) других до неуміренности в їді, питті або в забавах? Чи я не злостив (-ла) ся, не сварив (-ла) ся, не бив (-ла) ся, не був (-ла)

завзятій (-та), упертий (-та) і чи не говорив (-ла) або співав (-ла) що поганого? Чи я не намовляв (-ла) інших до завзятості, упертості або до яких нечесностей? Чи я не дивив (-ла) ся безстидно на своє тіло, або чи не приглядав (-ла) ся безстидно другим або не дивився на безстидні образки? Чи я не бавив (-ла) ся безстидно сам(-а) або з другими? Чи я зробив (-ла) нарочно шкоди в своїх річах або чине видавав на непотрібне гроший? Чи не дармував (-ла)? Чи не зробив (-ла) якої шкоди другим, та чи винагородив (-ла) її? Чи я не ошукав (-ла) кого в купні або продажі, та чи винагородив (-ла) ту шкоду? Чи я не найшов (-ла) або не взяв (-ла) що чужого та не віддав (-ла) кому належалося? Чи не говорив (-ла) неправди, та чи не обмовляв (-ла) або оклеветував (-ла)? Чи не прислухував (-ла) ся з пріємністю обмовам? Чи я не був (-ла) облудним (-ою), або чи не робив (-ла) сплетень? Чи я постив (-ла) в приказаних днях? Чи я не був зарозумілий (-ла), та чи не погорджував (-ла) другими? Чи я не тішив (-ла) ся з нещастя інших, або чи не сумував (-ла), коли їм добре велоси? Чи я не був (-ла) лінивий (-ва) до молитви, Богослужень або до сповнювання моїх обовязків? Чи я не помагав (-ла) грішити другим або чи не хвалив (-ла) їх за се, що вони грішили?

Тепер пригадую собі, кілько разів сповнив (-ла) який гріх, коли, як, і де? А особливо пригадую собі, яким гріхом я грішу найчастіше. Відтак жалую щиро, що я тими гріхами прогнівав (-ла) Бога та постановлю собі рішучо поправитися. Доперва тоді, коли я сповнюю все, йду до святої сповіди, а по сповіді відпокутовую мої гріхи.

ПЯТА ЧАСТЬ.

1. РОЗДІЛ.

О Христіянській праведності.

1. Стережися злого.

О ГРІСІ.

1. Хто є праведні?

Праведні є ті, що при помочи Божої ласки стережуться злого, а ділають добре.

2. Що є найбільше зло?

Найбільше зло є гріх, бо він противиться волі Божій.

3. Що нам пригадує на волю Божу?

На Божу волю, або на Божі і церковні заповіди пригадує нам голос внутрішній, наша совість.

4. Що поповняє той, що неслухає голосу своєї совісти і не заховує заповідий?

Хто не слухає своєї совісти і не виповняє заповідий, поповняє гріх.

5. Кількородний є гріх?

Гріх є двоякий:

1. первородний гріх, котрий сповнили прароди-

і в раю, і котрий ми унаслідували разом з його
наслідками;

І особистий гріх.

6. Що є особистий гріх?

Особистий гріх є то свідоме і добровільне
переступлення Божої волі.

7. Яким способом роблять люди гріхи?

Люди творять гріхи: мислию, словом, ділом
або тим, що занедбують робити добро, яке по-
инні.

8. Чи всі гріхи є однаково великі?

Ні, не всі гріхи є однаково великі: одні гріхи
тяжкі або смертельні, а другі легкі або про-
тительні.

9. Хто поповняє смертельний гріх?

Гріх смертельний робить той, хто свідомо і
добровільно переступає заповідь у важнім ділі.

**10. Що тратить чоловік, як поповняє
тяжкий гріх?**

Як чоловік поповняє тяжкий гріх, тратить лю-
бов і приязнь Божу; тратить заслуги за попер-
едні добрі діла і стягає на себе кару в тім жит-
ті і вічні муки в пеклі.

11. Котрі роди гріхів розріжняємо?

Розріжняємо отсі роди гріхів: — Сім гріхів
головних, шість гріхів проти Святого Духа, чо-

тири гріхи, взиваючі до неба о пімсту і девять чужих гріхів.

12. Котрі є головні гріхи?

Гріхи головні є :

1. Гордість, — 2. лакімство, — 3. нечистота,
4. зависть, — 5. обжирство і піяньство,
6. гнів — 7. лінівство.

13. Котрі є гріхи проти Святого Духа?

Гріхи проти Святого Духа є ті :

1. Надмірна надія на милосердя Боже;
2. Безнадійність на милосердя Боже;
3. Супротивлення пізнаній правді віри католицької;
4. Завидовання близькому ласки Божої;
5. Закаменілість в гріхах і на спасенні напімнення;
9. Нерозкаяність аж до смерти.

14. Котрі є гріхи взиваючі до неба о пімсту ?

Гріхи взиваючі до неба о пімсту є :

1. Нарочне чоловікоубійство;
2. Гріх содомський;
3. Покривдання убогих, вдів і сиріт;
4. Задержання наємої заплати.

15. Котрі є гріхи чужі?

1. Побуджувати до гріха; - 2. Радити до гріха;
3. Приказувати гріх; — 4. Позволяти на гріх;
5. Мовчати на гріх; — 6 Помагати до гріха.

7. Хвалити гріх; — 8. Не карати за гріх

16. Що повинен чоловік зробити, єсли згрішив?

Єсли чоловік згрішив, повинен сейчас Господа Бога просити о прощенні, приречи поправу і як найскорше приступити до св. тайни покаяння.

**2. РОЗДІЛ.
ТВОРИ ДОРО.**

1. Що повинні ми єще робити крім уникати гріха?

Крім уникати гріха ми повинні єще творити добро.

2. Що є добре?

Добре є то, що є згідне з Божою волею, то є: добрі діла і намагання ставати що раз ліпшими.

3. Хто творить добро?

Добро творить кождий, що виловняє заповіди.

4. Через що стаємо склінними до доброго?

Склінними до доброго стаємо через християнські чесноти.

4. Які суть християнські чесноти?

Християнські чесноти є Божі і обичаєві.

6. Котрі є Божі чесноти?

Божі чесноти є: віра, надія і любов.

7. Котрі є чесноти обичаєві?

Чесноти обичаєві є: 1. сім чеснот, що противляться сімом гріхам головним; 2. чотири головні чесноти; 3. три християнські чесноти; 4. три євангельські ради.

8. Котрі чесноти противляться сімом гріхам головним?

Чесноти, котрі противляться сімом гріхам головним є:

1. Покора; — 2. Щедрість; — 3. Стидливість;
4. Жичливість; — 5. Міrnість; — 6. Лагіdnість;
7. Ревність в добрім.

6. Котрі є чотири головні обичаєві чесноти?

Чотири головні обичаєві чесноти є:

1. Мудрість; — 2. Мужество; — 3. Справедливість; — 4. Повздержність.

10. Котрі є три християнські чесноти?

Три християнські чесноти є:

1. Молитва; — 2. Піст; — 3. Милостиня.

10. Котрі є три євангельські ради?

Три євангельські ради є:

1. Добровільне убожество;
2. Досмертна чистота;
3. Цілковитий послух духовній старшині.

12. Через що набуваємо християнських чеснот?

Християнських чеснот набуваємо через виповнювання добрих (милосердих) діл і наслідування Ісуса Христа.

13. Котрі є милосерні діла для душі?

Милосерні діла для душі є отсі :

1. Навернути грішника;
2. Поучити невіжу;
3. Порадити сумніваючомуся;
4. Потішити сумуючого;
5. Зносити терпеливо кривду;
6. Прощати з серця обиду;
7. Молитися за живих і мертвих.

14. Котрі є милосерні діла для тіла?

Милосерні діла для тіла є отсі :

1. Накормити голодного;
2. Напоїти жаждучого;
3. Приодіти нагого;
4. Приняти в дім подорожного;
5. Відвідати недужого;
6. Викупити невільника;
7. Похоронити вмерлого.

ДОДАТОК.

1. Чи всі люди на світі вірують, що є в тім катихизмі?

Ні, тілько католики тримають ті правди.

2. Що то є католики?

Католики то люди, котрі вірують в Бога Ісуса Христа, належать до Його Церкви і живуть так, як Католицька Церков учить.

3. Що то значить: католицький?

Католицький значить: розширений по цілім світі.

4. Чи католицька віра розширеня по цілім світі?

Так, триста міліонів живочих людей візнає ту саму віру, що її голосив Ісус Христос і свята католицька Церков все подає до вірування.

5. А яку віру має решта людей на світі?

Решта людей є або християни або погани.

6. Чи не всі християни вірують в Ісуса Христа, як католики?

Не всі християни вірують в науку Ісуса Христа так, як Він її голосив і своїй Церкві казав подавати. Тілько християни-католики вірують

все, що Ісус Христос учив, а інші позмінювали Його науку.

7. Що то є погани?

Погани то люди, що не вірують в правдивого Бога.

8. Котрі християни позмінювали науку Ісуса Христа і через те не мають правдивої віри?

Їх дуже много. Ті, що з ними здибаємося то є: протестанти і схізматики.

9. Чи віра протестантів і схізматиків є правдива?

Ні, віра протестантів і схізматиків є фальшива, бо вони не все тримають так, як Ісус Христос учив.

10. Хто може і має нам сказати, чи віра є добра, чи зла?

Тільки Католицька Церков може нам сказати, котра віра є добра, бо її стереже Дух Святий і Ісус Христос є все з нею, отже она одна не може помилитися.

11. Чи поза католицькою вірою може бути яка друга віра правдива?

Ні, се не можливо. Правда є лише одна, а она є в Католицькій Церкві. Всі інші віри мають або тілько трохи правди, а решту фальшу, або є зовсім фальшиві.

12. Яку віру визнають Русини?

Русини визнають правдиву віру католицьку.

13. Чи наша віра є та сама, що єї мають католики Поляки, Французи, Айриші і інші?

Так, віра є та сама. Всі належимо до тої самої Католицької Церкви і учимося того самого катехизму.

14. Чи є яка ріжниця межи нами?

Э ріжниця, але не в вірі, тілько в обряді.

15. Що то є обряд?

Обряд то є звичаї і зверхні форми, що іх видимо, або чуємо в церковних богослуженнях, на примір вигляд дому Божого, убрання священиків при відправах, мова, спів, календар, знак хреста, пости і т. д.

16. Як називається наш обряд?

Наш обряд називається руський, греко-католицький. — Руський, бо мова в церкві староруська мова, а грецький, бо ми Русини приняли церковні звичаї від Греків разом з вірою католицькою.

17. Як називається обряд других католиків?

Обряд других католиків називається римо-католицьким, або латинським, бо они приняли

звичаї з Риму і відправляють богослуження в латинські мові

16. Чи можна віру змінити?

За ніщо в світі не можна віри змінити, бо без віри не можна подобатися Богу і без віри то так, як без очій незнати куди іти, що робити, що добре, а що зло.

15. Чи можна обряд змінити?

Також не можна. Церков свята жадає, щоби кождий в своїм обряді хвалив Бога і обряд свій тримав чистий.

КІНЕЦЬ І БОГУ СЛАВА!

ДЕ ЩО є В КАТИХИЗМІ.

	Стор.
Щоденні молитви	5
Правди віри і заповіди	15
Введення	17

ПЕРША ЧАСТЬ.

О вірі і о Символі віри.

1. Розділ О християнській вірі	18
Що і длячого маємо вірити	18
2. Розділ О Символі віри	21
1. О Бозі	23
О трох Божих Особах	25
О сотворенні світа	26
О Ангелах	27
О людях	29
2 О Спасителі Ісусі Христі.....	33
3. Публичне життя Ісуса Христа	37
4. Мука і смерть Ісуса Христа	39
5. О воскресенні Ісуса Христа	41
6. Вознесення на небо	42
7. Другий прихід Ісуса Христа	42
8. О святім Дусі	43
9. О Католицькій Церкві	45
На що є Церков	47
10. О членах Церкви	47
11. О Духовнім сполученні святих	48
12. Послідні речі: смерть, суд, небо і пекло..	51

ДРУГА ЧАСТЬ.

О надії і о молитві.

1. Розділ О християнській надії.....	54
2. Розділ О молитві	55
О молитві взагалі.....	55
О Господній молитві.....	58
О ангельськім привіті	60

ТРЕТА ЧАСТЬ

О християнській любові і о заповідях

1. Розділ О християнській любові	62
2. Розділ О Божих заповідях	66
3. Розділ О заповідях церковних	74

ЧЕТВЕРТА ЧАСТЬ.

О Божій ласці і о святих Тайнах.

1. Розділ О тім чого нам найбільше треба	76
2. Розділ О св. Тайнах взагалі.....	77
3. Розділ О св. Тайнах зокрема	78
О хрещенні	78
О миропомазанні	80
О св. Причасті	82
Як повинні ми почитати Ісуса Христа в Най- святішій Таїні Евхаристії.....	88
О Таїні Покаяння	89
а) Іспит совісти	90
б) О жалі і поправі	91
в) О св. сповіди	95
г) О покуті	98
г) О одпусті.....	98
О Элеопомазанні	99
О священстві	100
О супружестві	100
Приготовання до св. сповіди.....	101

ЧАСТЬ ПЯТА.

О Християнській праведності.

1. Розділ Стережися злого	103
2. Розділ Твори добре	106
Додаток	109

